

Nihemaia

(Da:i Sia:-Nehemiah; Modu-Nehemia; Bisini-Nehemia)

Hidadea Sia:

Nihemaia Buga da biyaduyale momogi

- 1 Nihemaia da Yelusaleme moilai bagadega buhagi. Bai Besia hina bagade da Nihemaia da Yuda soge ouligima:ne asunasi.
- 2 Ilia da Yelusaleme moilai bai bagade amo ea gagoi dobea musa: mugului bu gagoi.
- 3 Isala:ili dunu ilia gilisisu ganodini, Esela da Gode Ea sema buga ganodini dedei amo idisu amola dunu bagohame ilia wadela:i hou hamoi amo Godema fofada:i.
- 4 Nihemaia da Yuda soge eagene ouligisu hou hamosu, amola Gode Ea fi ouligisu.

Sia: Dedei

- (1) Nihemaia da Yelusaleme moilai bai bagadega Buhagi...Sia:alalo 1:1-2:20
- (2) Ilia da Yelusaleme moilai bai bagade amo ea gagoi dobea musa: mugului bu gagoi...Sia:alalo 3:1-7:73
- (3) Ilia da Gode Ea sema idi amola Gode Ea Gousa:su bu Hahamoi...Sia:alalo 8:1-10:39
- (4) Nihemaia da Eno Hawa: Hamosu...Sia:alalo 11:1-13:31

Nihemaia

- ¹ Amo sia: da Nihemaia (Ha:galaia egefe) amo ea hawa: hamosu olelesa.

Nihemaia da Yelusaleme moilai bai bagade amoma Asigisu

Adasegesisi da Besia soge amoga hina bagade esalu. Ea ouligisu hou ode²⁰ amola oubi ea dio Gisilefe amoga, na, Nihemaia, na da Besia bisili moilai bai bagade amo Susa, amo ganodini esalebe ba:i. ² Na olalali afae amo ea dio Hana:inai, e amola eno dunu gilisili da Yuda soge fisili, nama doaga:i. Na da Yelusaleme moilai bai bagade ea hou, amola ninia Yu fi musa: mugululi asi, Yuda sogega buhagi, amo ilia hou ilima adole ba:i. ³ Iliia da amo hou nama adole i. Musa: mugululi asi dunu mogili da bogoi dagoi. Be mogili da buhagili, Yuda soge ganodini esala, da se bagade nabawane esala. Ga fi dunu gadenene esala da Yu dunu amo higale ba:sa, ilia sia:i. Yelusaleme gagoi dobea amo musa: mugululi sa:i dagoi, amo da bu hame gagoi. Amola logo ga:su musa: laluga nei, amo da bu hame ga:si. ⁴ Na da amo sia: nababeba:le, fila sa:ili amola bagadewane dinanu.

Eso didia amoga, na da dinanuwane, ha:i mae nawane Godema sia:ne gadolalu.

⁵ Na da amane sia:ne gadoi, “Hina Gode Hebene ganodini esala! Di da bagadedafa amola ninia Diba:le beda:i bagade. Dia gousa:su, amo Di da Dima asigi amola nabasu dunu amo fidima:ne hamoi, amo Di da mae fisili dawa:lala. ⁶ Hina Gode! Na hou ba:ma amola na sia:ne gadosu nabima! Na da dia fi dunu amo Isala:ili fi dunu amola uda, na da gasi huluane amola eso huluane amoga ili fidima:ne, Dima sia:ne gadolala. Dafawane! Ninia Isala:ili dunu da

wadela:le hamoi dagoi. Na amola na aowalali dunu da wadela:i hou hamoi dagoi. ⁷ Ninia da Dima wadela:i hou hamosu, amola Dia sia: hame nabasu. Ninia Dia sema amo Di da dia hawa: hamosu dunu Mousesese ea lafidili ninima i, amoma hame fa:no bobogesu. ⁸ *Dia da Mousesema sia:i liligi bu dawa:ma, amane, 'Dilia Isala:ili dunu da Na sia: hame nabasea, Na da dilia fi afagogole, ga fi dunu amo ganodini esaloma:ne sefasimu. ⁹ †Be amasea, dilia da Nama, Na dilima hamoma:ne sia:i defele Nama bu sinidigisia, Na da dili soge amoga Nama nodone sia:ne gadomusa: Na da ilegei, amo sogega Na da dili bu oule misunu,' Di da amane sia:i dagoi.

¹⁰ Hina Gode! Amo dunu da Dia hawa: hamosu dunu! Ilia da Dia ilegei fi dunu! Di da Dia gasa bagade amoga, amo fi dunu gaga:i dagoi.

¹¹ Amaiba:le, na sia:ne gadosu amola Dia hawa: hamosu dunu eno ilia Dima nodomusa: dawa:, ilia sia:ne gadosu amola nabima. Hina bagade da na sia: noga:le nabima:ne, Di da ea dogo ganodini hawa: hamoma!" na amane sia:ne gadoi. Amo esoga na da Besia hina bagade amo ea waini hano iasu dunu esalu.

2

Nihemaia da Yelusalemega Asi

¹ Oubi biyadu uduli, eso afaega hina bagade Adasegesisi da ea diasuga ha:i naha esaloba, na da waini ema gaguli misini iasu. Na da da:i

* **1:8:** Gobeles Salasu 26:33 † **1:9:** Mousesese ea Malasu 30:1-5

dioiwane esalebe ba:i. Be e da musa: na hou amo ganodini fofagi hame ba:i. ² Amaiba:le, e da nama amane adole ba:i, “Di da abuliba:le da:i dioiwane ba:sala:? Di da oloi hame. Amaiba:le di da hahawane hame ganabela:?” Na da ea sia: nababeba:le, fofogadigi. ³ *Na da ema bu adole i, “Hina bagade! Di eso huluane esalalalumu da defea. Moilai bai bagade amo ganodini na aowalali da bogole uli dogoi, amo da mugululi, wadela:lesi dagoi diala amola ea logo ga:su da laluga nei dagoi. Amaiba:le, na da da:i dioi.”

⁴ Hina bagade da bu adole ba:i, “Di da adi hanai ganabela:?” Na da Gode Hebene ganodini esala Ema sia:ne gadole, ⁵ ema amane sia:i, “Di da na hahawane ba:sea amola na edegesu amo nama imunusa: dawa:sea, defea, na da Yuda soge ganodini moilaiga na aowalali da uli dogoi, amoga amo moilai mugului bu gagumusa: masa:ne, na logo doasima.”

⁶ Hina bagade ea uda da e dafulili esalebe ba:i. Adasegesisi da na edegei amo hahawane nabi. E da nama amane adole ba:i, “Di da habowali asili esaloma:bela:? Amola habogala buhagima:bela:?” Na da na hou hamomu ema adole i.

⁷ Amalalu, na da ema eno adole ba:i amo, e da Iufala:idis Guma:dini Soge eagene ouligisu dunu ilima meloa dedene nama imunusa: edegei. Amo meloa ganodini, e da amo dunuma, na da Yuda sogega masa:ne logo doasima:ne e da sia:mu, na edegei.

* **2:3:** 2 Hina bagade 25:8-10; 2 Hou Olelesu 36:19; Yelemaia 52:12-14

⁸ Na meloa dedei eno edegei. Amo da hina bagade ea ifa iwila ouligisu dunu A:isa:fema dedene ima:ne, na edegei. Amo meloa ganodini, e da A:isa:fe amoma e da ifa amo da logo ga:su gagoi dobea amo da Debolo diasu sisiga:sa, moilai bai bagade gagoi dobea amola diasu amo ganodini na da esalumu amo huluane gaguma:ne, e da amo nama ima:ne A:isa:fema adoma:ne, na da edegei. Gode da na noga:le fidibiba:le, na edegei huluane, hina bagade da nama i dagoi. ⁹ Adasegesisi da dadi gagui ouligisu dunu amola dadi gagui dunu gilisisu hosi amoga fila heda:i dunu, amo na fidila asunasi. Na da asili, Iufala:idisi Guma:dini Sogega doaga:i. Amalalu, na da hina bagade ea meloa dedei amo eagene ouligisu dunuma i.

¹⁰ Be eagene dunu ea dio amo Sa:naba:la:de (e da moilai Bede Houlone amoga esalu) amola Doubaia (A:mone soge eagene ouligisu dunu) ela da dunu da Isala:ili dunu fidimusa: misi, amo sia: nababeba:le, mi hanai galu.

¹¹ Na da baligili asili, Yelusalemega doaga:i. Eso uadiana ouesalu, ¹² Gode da nama Yelusaleme moilai amo fidima:ne sia:i, amo na dunu enoma hame adoi. Be gasimogoa, na da wa:legadole amola na fidisu dunu mogili oule asili, soge abodemusa: asi. Ohe afae amo dougi amoga na fila heda:i, ninia da amo fawane oule asi. ¹³ Be amo gasi da mae hagili dialobawane, na da moilai fisili, gagoi dobea logo ga:su amo ea dio da Fago Ga:su amoga guma:dini golili, gadili asili, Da:la:gone Hano bubuga:su amo baligili, Isu Salasu Logo Ga:su amoga doaga:i. Na da ahoana

ba:loba, moilai gagoi dobea amo mugului amola logo ga:su laluga nei dagoi ba:i. ¹⁴ Amalalu, moilai ea eso mabe la:ididili, na da ganogoe (north) asili, Hano Bubuga:su Logo Ga:su amoga asili, hina bagade Wayabo amoga doaga:i. Be isu bagade dialebeba:le, dougi amoga na fila heda:i, da logo hame ba:beba:le, masunu gogolei. ¹⁵ Amaiba:le, na da Gidalone Fago amoga asili, gagoi dobea amo boba:la asi. Amalalu, na da buhagili, na musa: asi logoga amodili asili, Fago Logo Ga:su amoga moilaiga golili sa:i.

¹⁶ Yelusaleme eagene dunu amo ilia da na da habi asi, amola adi hamonana, ilia hame dawa:i. Amola na da na na:iyado Yu dunu, gobebe salasulu dunu amola hina dunu eno dunu ilia fa:na hawa: hamoma:ne amoma hame adosu. ¹⁷ Be wali na da ilima amane sia:i, “Yelusaleme moilai da mugului dagoiba:le, amola ea logo ga:su da wadela:lesi dagoiba:le, ninia se bagade naba. Ninia da amo gogosiasu fisili, gagoi dobea mugului bu gagomu da defea.” ¹⁸ Amola Gode da na noga:le fidi amola hina bagade da nama asigiba:le fidi, nama na hanaiga hamoma:ne sia:i, amo amola na da ilima olelei. Amo sia: nababeba:le, ilia da amane nodone sia:i, “Ninia da bu buga:le muni hawa: hamola:di!” Amola ilia amo hawa: hamomusa:, liligi momagele ouesalu.

¹⁹ Be Sa:naba:la:de, Doubaia amola A:la:be dunu ea dio amo Giseme ilia da ninia hawa: hamomusa: sia: sa:i nabaloba, ilia da niniba:le oufesega:lu, amane sia:i, “Dia hamobe go da adi dawa:bela:? Di da eagene hina bagade ea sia: mae nabawane, ema odoga:sala:?”

20 Be na da bu adole i, “Hebene Gode da ninima gasa defele imunuu. Ninia da Ea hawa: hamosu dunu. Amaiba:le, ninia da amo hawa: hamosu muni hamomu. Be Yelusaleme moilai amo ganodini, soge da dilima hame ilegei. Amola Isala:ili dunu ilia hou dilia hame dawa:.”

3

Yelusaleme Gagoi Dobe Mugului Ilia da bu Gagosu

¹ Ilia da Yelusaleme gagoi dobea mugului, agoane bu gagoi. Gobe le Salasu ouligisu dunu Ilaia:sibi, da Sibi Logo Ga:su amo bu hahamone ga:si. Ilia da amo logo ga:su modale ligiagale, ilia soge bi amoga bugisi dagoi. Ilia gagoi dobea amo da Diasu Gado Gagagula Heda:i ea dio ‘100’ amoga asili, Diasu Gado Gagagula Heda:i eno amo ea dio da “Hana:niele”, amoga doaga:i. Amo gagoi dobea ilia da dagole, Gode Ea hawa: hamomusa:gini modale ligiagai. ² Gagoi dobea eno feadili legei amo Yeligou dunu da gagoi. Amola, eno feadili legei amo Imilai ea mano Sa:ge da gagoi. ³ Menabo Logo Ga:su amo Ha:sina:ia ea fi da hahamone ga:si. Ilia da dudu dawalo amola ga:su legelalu, logo amo logo ga:su noga:le ga:ma:ne amola hahamoi dagoi.

⁴ Melimode (Iulaia egefe amola Ha:gose ea aowa) da feadili legei eno amo gagoi. Amola Misiala:me (Belegaia egefe amola Misiesabele ea aowa) da eno feadili legei gagoi. Amola Sa:ido ge (Ba:iana egefe) da feadili legei eno gagoi.

⁵ Degoua moilai dunu da feadili legei eno gagoi. Be moilai mimogo dunu da ilima ilegei

hawa: hamosu hamomu higaiba:le, ilia da hame hamosu.

⁶ Yoiada (Basia egefe) amola Misiala:me (Besoudia egefe) da Yesiana Logo Ga:su bu hahamone ga:si. Ilia da dudu dawalo amola ga:su legelalu, amo logo ga:su noga:le ga:ma:ne hahamoi.

⁷ Meladaia (Gibione moilai dunu), Ya:idone (Melinode moilai dunu), Gibione moilai dunu amola Misiba moilai dunu da feadili legei eno gagole, asili, Guma:dini Iufala:idisi eagene ouligisu dunu amo ea diasuga doaga:i.

⁸ Asaiele (Hahaia, gouli hamosu dunu, amo egefe) da feadili legei eno gagoi. Ha:nanaia (gabusiga: manoma hamosu dunu) da feadili legei eno gagole, asili, Ba:de Gagoi Dobeia amoga doaga:i.

⁹ Lifa:ya (He, amo da Yelusaleme soge la:idi eagene ouligisu dunu esala, amo egefe) da feadili legei eno gagoi.

¹⁰ Yeda:ia (Haloumafe egefe) da feadili legei eno gagoi. E da ea diasu gadenene gagosu. Ha:dase (Ha:sia:baniaia egefe) da feadili legei eno gagoi.

¹¹ Ma:legaia (Ha:ilime egefe) amola Ha:siabe (Ba:iha:de Moua:be egefe) da feadili legei eno gagoi. Amola ela da gado gagagula heda:i Gobele Nasu Diasu gagui dagoi.

¹² Sia:lame da Ha:louhesie (e da Yelusaleme moilai la:idi amoga ouligisu esalu) amo egefe. E da feadili legei eno gagoi. Ea uda mano ilia da ea hawa: hamosu fidisu.

¹³ Ha:inane amola Sanoua moilai dunu da Fago Logo Ga:su gagui. Ilia da logo ga:su legelalu, amola liligi amo noga:le ga:ma:ne legei. Amola ilia da gagoi dobea hahamonanu, 440mida asili, Isu Logo Ga:su amoga doaga:i.

¹⁴ Ma:legaia da Liga:be (e da Bede Ha:gileme Soge amo ganodini ouligisu esalu) amo egefe. E da Isu Logo Ga:su bu gagui. E da logo ga:su legelalu, amola liligi amo noga:le ga:ma:ne legei.

¹⁵ Sia:lame da Golohouse (e da Misiba soge ouligisu esalu) egefe esalu. E da Hano Bubuga:su Logo Ga:su bu gagui. E da logo holei dedebole, logo ga:su legelalu, amola liligi amo noga:le ga:ma:ne legei. Sila Hano Wayabo gadenene amola hina bagade ea ifabi gadenene, e da feadili legei gagole, asili, fa:gu amo da Da:ibidi Moilaiga heda:su amoga doaga:su.

¹⁶ Nihemaia da A:sabage (e da Bedese la:idi amoga ouligisu esalu) da feadili legei eno gagole asili, Da:ibidi ea bogoi gele gelabo, hano wayabo amola dadi gagui dunu ilia diasu amoga doaga:i.

Lifai Dunu da Gagoi Dobe amoga Hawa: Hamosu

¹⁷ Lifai dunu hagudu dedei da eno feadili legei mogili gagosu. Lihome (Ba:inai egefe) da feadili legei eno gagoi. Ha:siabaia (e da Giaila soge la:idi mogili ouligisu) da ea soge dunu ilia hawa: hamosu ilegei hifa hamoi. E da feadili legei eno gagoi.

¹⁸ Ba:fa:iai da Henadede (e da Giaila soge la:idi eno amoga ouligisu esalu) egefe esalu. E da feadili legei eno gagoi. ¹⁹ Ise da Yesua (e da

Misiba soqe ouligisu dunu) amo egefe esalu. E da feadili legei amo gegesu liligi ligisisu diasu midadi dialu amo gagole, asili, gagoi dobea ea halowa:i soqebi amoga doaga:i.

²⁰ Belage (Sa:ba:iai egefe) da eno feadili legei amo gagole, asili, amo gobelesalasu Ouligisu dunu Ilaiasibi ea diasuga doaga:i.

²¹ Melimode (Iulaia egefe amola Ha:gose ea aowa) e da eno feadili legei gagole, asili, Ilaiasibi ea diasu la:idi enoga doaga:i.

Gobelesalasu Dunu da Gagosu

²² Gobelesalasu dunu ilia dio haguduga dedei amo da gagoi dobea feadili legei eno mogili gagoi. Gobelesalasu dunu amo da Yelusaleme moilai gadenene esalu, da feadili legei mogili gagoi.

²³ Bediamini amola Ha:siabe da feadili legei afae gagoi. Amo gagoi dobea da ela diasuga midadi lelebe ba:i.

²⁴ Binuai (Henadede egefe) da eno feadili legei gagoi. Ea gagoi da A:salaia ea diasu fisili, gagoi dobea sisigagala:i amoga doaga:i.

²⁵⁻²⁶ Ba:ila:le (Iusai egefe) da eno feadili legei gagoi. Ea gagoi da gagoi dobea sisigagala:i amola hina bagade ea diasuga gado gagagula heda:i diasu soqebi sosodo aligisu dunu ilia gagoi dobea gadenene amoga asili, gagosu. Bida:ia (Ba:ilose egefe) da eno feadili legei gagoi. Amo gagoi dobea da eso mabe la:idi amoga asili, soqebi amo da Hano Logo Ga:su gadenene amola diasu gado gagagula heda:i amo ganodini sosodo aligisu dunu da Debolo diasu ouligisu, amo soqebiga doaga:i. (Amo soqebi da moilai soqebi ea dio

amo Oufele amo gadenene dialu. Debolo hawa: hamosu dunu da Oufele sogebi amo ganodini esalebe ba:i.)

Eno Gagosu Dunu

²⁷ Degoua moilai dunu da musa: feadili legei afadafa hamoi dagoi. Be ilia da feadili legei eno gagoi. Amo da diasu gado gagagula heda:i (Debolo sosodo aligisu diasu) amoga asili, gagoi dobea amo Oufele sogebi amo gadenene amoga doaga:i.

²⁸ Gobeles salasudunu gilisisu afae da eno feadili legei gagoi. Amo da Hosi Logo Ga:su fisili, ganogoe asi. Gobeles salasudunu afae afae da hina: diasu midadi gagosu.

²⁹ Sa:idge (Ime egefe) da eno feadili legei amo hina: diasuga midadi gagoi. Amola Siema:ia (Sieganaia, Eso Mabe Logo Ga:su ouligisu dunu, amo egefe) da eno feadili legei gagoi.

³⁰ Ha:nanaia (Sielemaia egefe) amola Ha:inane (Sa:ila:fe ea mano gafeyale lai) da eno feadili legei. Ilia da musa: eno feadili legei amo gagoi. Misiala:me (Belegaia egefe) da eno feadili legei gagoi. Amo da hina: diasu midadi ba:i.

³¹ Ma:legaia (e da gouli liligi hamosu dunu) da feadili legei e gagoi. Ea gagoi da asili, diasu afae, amo da Mifiga:de Logo Ga:su sesei da gagoi dobea sisigagala:i gado da:iya gagui amola diasu amo da Debolo hawa: hamosu dunu amola bidi lasu dunu amo ganodini esalebe ba:i, ea gagoi da amoga doaga:i.

³² Gouli liligi hamosu dunu amola bidi lasu dunu da feadili legei gagoi dobea dagomusa:,

gagoi dagoi. Ilia gagoi da gagoi sisigagala:i sesei fisili, Sibi Logo Ga:su amoga doaga:i.

4

*Yu Dunuma Ha lai da Gagoi Mugului bu
Gagomu Hawa: Hamosu Hedofamusa: Dawa:i.
Be Nihemaia da Ea Ha lai Dunu Baligi*

¹ Sa:naba:la:de da ninia Yu dunu da moilai gagosu gagobe amo nababeba:le, e da ninima ougili bagadewane lasogole oufesega:su. ² E da ea dogolegei dunu odagiaba, amola Samelia dadi gagui dunu odagiaba, amane sia:i, “Goe Yu hahaninisi dunu da adi hamosala:? Ilia da moilai bu hahamomusa: dawa:bela:? Ilia Godema gobe le salasus hamobeba:le, eso afae amoga hawa: hamosu dagomusa: dawa:bela:? Amola, ilia da isu laluga nei amoga diasu gagusu gele noga:i hamomusa: dawa:bela:?”

³ Doubaia amola da Sa:naba:la:de dafulili lelu. E amane sia:i, “Mae dawa:ma! Ilia gagoi noga:i gagomu da hamedei! Fogisi fonobahadi da ilia gagoi amo fuli fasimusa: defele ba:mu,” e oufesega:ne amane sia:i.

⁴ Amo sia: nababeba:le, na da Godema sia:ne gadoi amane, “Gode! Dia ilia oufesega:su nabima! Ilia oufesega:su amo ilima sinidigima! Di da eno dunu ilia liligi wamolama:ne yolesima. Amola ha lai dunu da ili se dabe hamoma:ne, sedaga sogega oule masa:ma. ⁵ Ilia wadela:i hou mae goglema:ne olofoma. Bai ilia da ninia moilai gagosu hawa: hamonanoba, ilia da ninima lasogole oufesega:lala.”

⁶ Amalalu, ninia da gagoi amo bu gago-lalu. Fonobahadi hedolowane ninia da gagolalu damana yolei defei amoga doaga:i. Bai dunu ilia da hawa: hamomu hanai galu.

⁷ Sa:naba:la:de, Doubai, A:la:be sogē dunu, A:mone sogē dunu amola A:siedode sogē dunu da ninia hehenane Yelusaleme gagoi gagolalebe amola dibi amo gagoi ganodini nini ga:simusa: ahoanebe amo nababeba:le, ilia da ougi bagade ba:i.

⁸ Amaiba:le, ilia da Yelusaleme amoga doagala:musa: amola ninia hawa: hamoi wadela:musa: sia: dasu. ⁹ Be ninia da ninia Godema sia:ne gadosu. Amola ninia da eso amola gasi ganodini, sosodo aligisu dunu ili liligi noga:le ouligima:ne, ilegei dagoi.

¹⁰ Yuda dunu da agoane gesami hea:su, “Ninia gisasu liligi da dioi bagade, amola gis-abebe:le ninia da gasa hamedesa. Wadela:i isu ninia gisawene, gaguli ahoa da gilisidafa. Amaiba:le, ninia da moilai gagoi wali eso habo-dane gaguma:bela:?”

¹¹ Ninima ha lai dunu da sia: dasu amo ninia Yu dunu da ilia hamobe da hame dawa:iyale ilia dawa:i. Ili da ninima hedolo doagala:loba, nini huluane medole legele amola ninia hawa: hamosu hedofamusa: dawa:i. ¹² Be eso bago-hame amoga, Yu dunu amo da ninia ha lai dunu gilisisu ganodini esalu, amo da ninima misini, amo ha lai sia: dasu ninima sisasu olelei. ¹³ Amaiba:le na da dunu ilima gegesu gobihei, goge agei amola dadi, amo gegesu liligi ilima i.

Amola ilia fi afae afae amo gagoi hame gagoi dagoi sogebi amoga sosodo aligima:ne sia:i.

¹⁴ Na ba:loba da dunu da bagadewane da:i dioi. Amaiba:le, na da ilia ouligisu dunu amola ouligisu hina dunu ilima amane sia:i, “Dilia ha lai dunu amoba:le mae beda:ma. Hina Gode da gasa bagadedafa amola osobo bagade dunu huluane da ema beda:sa. Amo dawa:sea, dilia fi dunu, dilia mano, dilia uda amola dilia diasu amo gaga:ma:ne gegema.” ¹⁵ Fa:no, ninia ha lai dunu da ninia da ilia doagala:musa: sia: dasu nabi dagoi, amo ilia da nabi. Gode da ilia wadela:i logo ga:i dagoi, amo ilia da dawa:i. Amalalu, ninia huluane da gagoi bu gagomusa:, amoga buhagi.

¹⁶ Amo esoga amola fa:no, na hawa: hamosu dunu eno dogoa mogili da gegesu liligi gaguli amola da:igene ga:ne, ninia ha lai dunu mabeale sosodo ouligili oulelu, amola eno mogili da gagoi gagomusa: hawa: hamosu. Amola ouligisu dunu da dunu huluane bagadewane fuligala:su.

¹⁷ Be hawa: hamonanu dunu amola liligi gaguli ahoasu dunu da agoane hamosu. Ilia da lobo la:idi amoga dadi gagui amola lobo eno la:idi amoga hawa: hamosu. ¹⁸ Amola dunu da gagosu hawa: hamonoba, ilia huluane gegesu gobi-hei bagade bulua salawane hawa: hamonanu. Amola dunu amo da “biugale” wele sia:su liligi ouligisu da ani dafulili aligi. ¹⁹ Na da dunu amola ilia ouligisu dunu ilima amane sia:i, “Dilia hawa: hamosu sogebi da bagadedafa amola dilia hisu hisuya hawa: hamonana. ²⁰ Dilia ‘biugale’ wele sia:su nabasea, nama gilisila misa.

Amola ninia Gode da nini fidili gegemu,” na amane sia:i. ²¹ Amaiba:le, eso huluane hadigibi galu, dunu mogili da hawa: hamonanea, mogili da gegemusa: oulelu. Amalalu, daeya gasili gasumuni aligibiba:le fisi.

²² Amo esoga, ouligisu dunu amo da Yelusaleme moilai amo ganodini ouligilaleawane hadigima:ne na da sia:i dagoi. Bai ninia da gilisili esoga hawa: hamomu amola gasia moilai amo sosodo aligimusa: dawa:i. ²³ Na, na ouligisu dunu, dadi gagui dunu amola hawa: hamosu dunu, ninia golaloba, abula sali mae gisa:le amowane golasu amola ninia dadi amola gegesu liligi loboga gaguiwane golasu.

5

Hame Gagui Dunu da Se Nabi

¹ Fa:no, eso afaega, dunu amola uda bagohame da ilia Yu na:iyado dunu ilima ougili fofada:su.

² Mogili da amane sia:i, “Ninia da sosogo fi bagade. Amaiba:le, ninima ha:i manu gagoma moma:ne imunu da defea.”

³ Eno mogili da amane sia:i, “Ninia da ha:i mae nawene bogosa:besa:le, ninia ifabi, waini sagai amola gagoma bidi lama:ne, amoga ninia eno dunuma muni lai. Be amo muni lai fa:no dabema:ne iasu dabe hame iasea, ilia da ninia ifabi amola waini sagai huluane samogemu.”

⁴ Eno mogili da amane sia:i, “Ninia da eagene soqe su (da:gisi) ima:ne muni hame gala. Amaiba:le, amo muni ima:ne, ninia da eno dunu amoga muni amo fa:no dabe ima:ne, ilima lai.

⁵ Ninia amola da Yu dunudafa. Ninia mano da

eno Yu dunu ilia mano defele esala. Be ninia da muni hameba:le, ninia mano da udigili se dabe hawa: hamoma:ne, ninia da enoma bidi lasa. Ninia uda mano mogili amo ninia bidi lai dagoi. Ninia ifabi amola waini sagai da ilia samogeiba:le, ninia da gasa hame ba:sa.”

⁶ Na da ilia sia: gesu nababeba:le, ougi bagade bai.i. ⁷ *Na da amo hou hahamomusa: ilegei. Na da dunu fi ouligisu hina dunu amola ouligisu dunu eno ilima gagabole sia:i, “Dilia da dilia diolalali amo banenesilala,” na amane sia:i. Na da dunu huluane amo hou sia: sa:imusa: gilisima:ne sia:i. ⁸ Na da amane sia:i, “Musa: ninia olalali Yu fi da muni hameba:le, ilisu da ilia da:i hodo amo ga fi dunuma bidi lasu. Be ninia da wali ninia gasa defele, amo dunu bu bidilala. Be wali dilia ouligisu dunu da hame gagui dunu banenesibiba:le, dilia Yu yolalali da ilisu ga fi dunuma hame, be eno Yu dunuma ilia da:i hodo udigili se dabe hawa: hamoma:ne bidi lasa,” na amane gagabole sia:i. Yu ouligisu dunu ilia bu adole imunu gogoleiba:le, ouiya:i.

⁹ Amalalu, na amane sia:i, “Dilia hou wali hamosu da wadela:i. Dilia Gode Ea sia: nabimu amola moloidafa hou hamomu da defea galu. Amasea, ninima ha lai Dienadaile dunu, ninima oufesega:ma:ne bai hame ba:mu galu. ¹⁰ Na da eno dunuma muni amola gagoma amo fa:no dabe bu hame lama:ne i dagoi. Amola na sama amola gilisili hawa: hamosu dunu da amo defele hamoi. Na hanai da ninia bu fa:no dabe lama:ne

* **5:7:** Gadili Asi 22:25; Gobeles Salasu 25:35-37; Mouseses ea Malasu 23:19-20

sia:su yolemu. ¹¹ Ilia da dilima dabe imunu hou-amo muni o gagoma o waini o olife susuligi-amo huluane yolesima. Amola ilia liligi dabe dilia lai huluane ilima bu ima. Wahadafa amo ifabi, waini sagai, olife ifa sagai amola diasu huluane ilima bu ima,” na sia:i.

¹² Ouligisu dunu ilia bu adole i, “Defea! Dia sia: ninia nabi dagoi. Ninia da liligi lai bu ianu, dabe lamu galea amo dabe hame lamu.” Na da gobe le salasu dunu misa:ne sia:i. Amola gobe le salasu dunu ba:ma:ne, ouligisu dunu da amo hou dafawane hamoma:ne, Hina Gode Ea Dio:ba:le ilegele sia:musa:, na da sia:i. ¹³ Amalalu, na da abula beano fonobahadi buluyale idinigi amo fadegale fasili, duduli fasi. Na da amane sia:i, “Nowa dunu da ea dafawane waha sia:i liligi hame hamosea, Gode da amo defele duduli fasimu. Gode da dilia diasu amola dilia gagui liligi huluane samogele, dilia da da:i nabado agoane ba:mu,” na amane sia:i. Dunu huluane gilisili esalu da “Ama” sia:i amola Godema nodoi. Amola Yu ouligisu dunu da ilia dafawane ilegele sia:i defele hamosu.

Nihemaia da Hi Hou Mae Dawa:le, Eno Dunu Fidisu

¹⁴ Ode fagoyale gala, amo da Adasegesisi da Besia sogega hina bagade esalu ea ouligisu hou da ode 20 gidigi amo ode mui asili Adasegesisi ea ouligisu ode 32 gidigi, ode fagoyale amoga na da Yu sogega eagene ouligisudafa dunu esalu. Na amola na sosogo fi da ha:i manu amo eagene ouligisu ilima ilegei, amo manu da defea galu. Be ninia da hame nasu. ¹⁵ Eagene ouligisu

dunu musa: na mae aligili, ilia hou hamoiba:le, Yu dunu da da:i dioi bagade nabi. Ilia da Yu dunuma eso huluane silifa muni fage 40 agoane ilia ha:i manu amola waini lamusa: edegesu. Ilia hawa: hamosu dunu amola da Yu dunu banenisisu. Be na hou da hisu hamoi. Bai na da Godema nodone fa:no bobogei. ¹⁶ Na da gagoi mugului amo bu gagomusa: fawane dawa:i galu. Na da soqe lamu hame dawa:i galu. Na hawa: hamosu dunu amola da moilai gagoi fidi. ¹⁷ Eso huluane, Yu dunu 150 amola ilia ouligisu dunu da na diasuga ha:i namasu. Amola, ninia na:iyado ga fi dunu bagohame da misini, na diasuga ha:i nasu. ¹⁸ Eso huluane, na da bulamagau afae, sibi noga:idafa gafeyale amola gagala bagohame gobeles moma:ne iasu. Be na da dunu ilia da:i diomu amo dawa:beba:le, eagene muni nama ilegei amo hame lasu.

¹⁹ Gode! Na da dima sia:ne gadosa. Na da dunu huluane fidima:ne hawa: hamosu amo mae goglema. Amola nama hahawane ima.

6

Ilia da Nihemaia Wadela:musa: Wamo Sia:dasu

¹ Sa:naba:la:de, Doubaia, Giseme amola eno ninima ha lai dunu ilia nabi da moilai gagoi da gagole dagoi amola gelabo afae hamedafa gala. Be ninia logo ga:su amo logo holeiga hame sagai. ² Amaiba:le, Sa:naba:la:de amola Giseme ela da nama sia: adole iasi. Amo da na da ela amola sia: sa:imusa:, ilia moilai afae Ounou Umi ganodini dialu amoga misa:ne sia:i. Be ilia da

na fane legemusa: ogoale misa:ne sia:i. ³ Na da ilima sia: alofele ia ahoasu dunu asunasili, ilima amane sia:i, “Na da hawa: hamosu bagadedafa hamonana. Na da dia sogega gudu sa:imu da hamedei. Na da dilima misa:ne, hawa: hamosu fisimu da noga:i hame galebe,” na sia:i.

⁴ Iliia da amo sia: eso biyaduyale agoane adole guda:beba:le, na da ilima na musa: sia:i defele adole ia gudui.

⁵ Amalalu, Sa:naba:la:de da ea sia: biyale amo nama adosi. Amo sia: da meloa dedei, gobelegesu amoga hame ga:su. Ea hawa: hamosu dunu afae da amo meloa dedei nama gaguli misi.

⁶ Sia: dedei da agoane ba:i, “Na da Sa:naba:la:de. Giseme da nama adoi amo na:iyado dunu fi da di amola Yu fi dunu da Besia eagene amo fisimusa: dawa:sa, amola di fawane da eagene ouligisu dunu aligimusa: dawa:, na:iyado dunu fi da amane sia:daha. ⁷ Iliia eno sia: daha amane, di da balofede (Gode Sia: alofesu dunu) ilima ilia da Yelusaleme moilai amo ganodini di da Yuda hina bagade hamoi dagoi, amo sia:ma:ne sia:i. Besia hina bagade da amo sia: nabimu. Amaiba:le, di amola na da amo sia: sa:imusa:, gilisimu da defea,” e amane dedei.

⁸ Na da ema bu dedene i, amane, “Sia: dia meloa dedene i amo huluane da ogogosa. Amo sia: da di fawane lafia lale sia:i galebe.”

⁹ Iliia da nini beda:ma:ne, amola hawa: hamosu yolema:ne, amo hou hamoi. Be na Godema sia:ne gadobeba:le, Gode da nama gasa i.

¹⁰ Amo esoga, na da Siema:iya (Dila:iya egefe amola Mehedabele ea aowa) amo ba:musa: asi. Bai e da ea diasu fisili gadili masunu da hamedei galu. E da nama amane sia:i, “Di amola na ania da Hadigi Malei Sesei amo Debolo diasu ganodini heda:le, logo ga:sili wamoaligimu. Bai dilima ha lai da di fane legemusa:, udigili gasia misini fane legemu.”

¹¹ Na da ema bu adole i, “Na da dunu amo da hobeale, wamoaligisa, agoai dunu hame. Na mae medole legema:ne amola na esalusu mae fisima:ne, na da Debolo diasua wamo aligima:ne dawa:bela:, dia da na wamo aligima:beale dawa:bela:? Hame mabu! Na da amane hame hamomu!”

¹² Amo sia: na da bu dadawa:loba, na amane dawa:i. Gode da Siema:iyama hame adoi. Be Doubaia amola Sa:naba:la:de ela da amo sia: adoma:ne ema muni i. ¹³ Ilia da na amo sia: nabaloba, beda:iba:le wadela:i hamomu, ilia da dawa:i galu. Amola na dio wadela:lesi dagoi ba:mu, amola na da bagadewane gogosiamu, ilia dawa:i galu.

¹⁴ Na da Godema sia:ne gadoi, amane, “Gode dawa:ma! Doubaia amola Sa:naba:la:de elea hou dawa:le, elama se dabe bagade ima. Amola uda Nouadaia amola ogogosu balofede dunu eno da na beda:ma:ne hamoi, amo huluane ilima se dabe bagade ima,” na amane sia:ne gadoi.

Hawa: Hamosu da Dagoi Ba:i

¹⁵ Ninia da eso 52 amoga hawa: hamonanu, musa: mugului gagoi da bu gagoi dagoi ba:i. Dagosu eso da eso 25 amo oubi ea dio Eloule

amoga ba:i. ¹⁶ Amola ninia ha lai dunu, na:iyado gadenene ga fi amo ganodini esalu, ilia amo sia: naba:beba:le gogosia:i. Bai dunu huluane, Gode da amo gagoi hawa: hamosu fidibiba:le dagoi, dunu hulu da dawa:i galu.

¹⁷ Be hawa: hamosu eso huluane amoga, Yu ouligisu dunu mogili da Doubaiama meloa dedene iasu. ¹⁸ Dunu bagohame Yuda soqe ganodini da Doubaia fuligala:su. Bai esoa: amo Sieganaia (A:ila egefe) da Yu dunudafa. Amola bai eno da Doubaia egefe Youha:ina:ne da Misiala:me (Belegaia egefe) amo ea idiwi lai dagoi.

¹⁹ Dunu mogili da na nabima:ne, Doubaia ea fidisu hou ida:iwane hamobe, sia: dalu. Amola na sia:i liligi huluane, ilia da ema bu sia:su. Amola, e da na beda:ma:ne, eso huluane nama dedene iasu.

7

¹ Amola gagoi amola logo ga:su huluane da gagoi dagoi ba:i. Amola ninia da Debolo sosodo aligisu dunu, Debolo gesami hea:su dunu amola Lifai dunu ilima ilia hawa: hamosu ilegei. ² Na da dunu aduna Yelusaleme moilai ouligima:ne ilegei. Amo da naeya Hana:inai amola Ha:nanaia (e da dadi gagui ouligisu dunu gasa bagade gagoi amo ouligisu). Ha:nanaia da Godema nodone beda:su. Ea hou da noga:idafa, eno dunu huluane baligisu. ³ Na da elama sia:i, amo ela da Yelusaleme gagoi logo ga:su amo mae doawane, eso da heda:i dagoiba:le fawane doasima:ne sia:i. Amola logo sosodo aligisu

dunu da hame helefila asili, daeya doaga:sea hedolo noga:le ga:sima:ne sia:i. Amola, na da ela da Yelusaleme esalebe dunu mogili sosodo aligimusa: ilegema:ne sia:i. Amola amo dunu ilia ouligibi sogebi noga:le olelema:ne amola mogili ilia diasudafa amo sosodo aligisa lafia:ma:ne, amo dunu ilegema:ne na da sia:i.

*Mugululi Asi Fisili Buhagi Dunu Ilia Dio Dedei
(Esela 2:1-70)*

⁴ Yelusaleme da moilai bai bagade galu. Be amo ganodini da dunu bagahame esalebe ba:i. Amola amo esoga diasu bagahame gagui dialebe ba:i. ⁵ Gode da na dogoga sia:beba:le, na da dunu huluane, ilia ouligisu hina dunu amola ouligisu dunu huluane gilisima:ne sia:i. Bai ilia dio amola hou dedei, na da ba:mu hanai galu. Na da dunu ilia musa: mugululi asi fisili buhagi, amo ilia dio dedei hogolalu ba:i dagoi. Ilia sia: musa: dedei da hagudu dedei diala.

⁶ “Mugululi asi dunu bagohame da Ba: bilone soge fisili, Yelusaleme soge amola Yuda soge, amoga buhagi. Ilia da ilia musa: moilaidafa amoga buhagi. Musa: Nebiuga:denese da amo mugululi asi dunu ilia sosogo fi lale, Ba: bilone sogega udigili se dabe hamomusa: oule asi. ⁷ Ilia bisilua dunu da Selubabele amola Yosiua, Nihemaia, Sila:ia, Liela:iya, Modigai, Bilisia:ne, Misiba, Bigifa:i, Lihame, amola Ba:iana. Isala:ili dunu ilia da mugululi asi fisili, Isala:ili sogega buhagi, amo ilia sosogo fi amola idi amola da hagudu dedei diala.

Sosogo Fi...Idi

8-25 Ba:ilose...2,172
 Siefadia...372
 A:ila...652
 Ba:iha:de Moua:be
 (Yesua amola Youa:be elagaga fi) ...2,818
 Ila:me...1,254
 Sa:du...845
 Sa:ga:iai...760
 Ba:ini...648
 Biba:iai...628
 A:saga:de...2,322
 A:dounaiga:me...667
 Bigifa:i...2,067
 A:idini...655
 A:ida (eno dio da Hesigaia) ...98
 Ha:isiam...328
 Bisa:iai...324
 Ha:ilife... ...112
 Gibione...95

26-38 Amola dunu amo ilia aowalali da hagudu
 dedei moilai amo ganodini esalu, amo amola da
 buhagi.

Moilai amola dunu da buhagi ilia idi da amo,
 Moilai...Idi
 Bedeleheme amola Nidoufa...188
 A:nadode...128
 A:sama:ifede...42
 Gilia:de Yialimi, Gifaila amola Bialode...743
 La:ima amola Giba...621
 Misima:si...122
 Bedele amola A:iai...123
 Nibou eno...52
 Ila:me eno...1,254
 Ha:ilime...320
 Lode, Ha:ididi amola Ounou...721
 Yeligou...345

Sina:ia...3,930

³⁹⁻⁴² Gobelesalasu fi ilia da mugululi asi fisili buhagi amo ilia dio amola ilia idi amola da hagudu dedei amo,

Gobelesalasu Fi...Idi

Yeda:iya (Yesua egaga fi) ...973

Imoia...1,052

Ba:sa...1,247

Ha:ilima...1,017

⁴³⁻⁴⁵ Lifai fi ilia da mugululi asi fisili buhagi amo ilia dio amola ilia idi da hagudu dedei amo,

Yesua amola Ga:demiele (amo da Houdafia egaga fi) ...74

Debolo gesami dunu (amo da A:isa:fe egaga fi) ...148

Debolo sosodo aligisu dunu (amo da Sia:lame, A:ida,

Da:lamone, A:gabe, Hadaida, Sioubai amola amo iligaga fi) ...138

⁴⁶⁻⁵⁶ Amola Debolohawa: hamosu fi da mugululi asi fisili buhagi amo ilia dio da hagudu dedei amo,

Saiha, Hasuba, Da:baide, Gilose, Saiaha, Ba:idone, Lebana, Ha:iga:ba, A:gabe, Ha:iga:be, Sia:malai, Ha:ina:ne, Gidele, Ga:iha, Lia:iya, Lisini, Nigouda, Ga:sa:me, Usa, Basia, A:sana, Miunime, Mefisime, Bagebage, Hagufa, Hahe, Ba:selude, Mihaida, Hasia, Bagose, Sisela, Dima, Nesaia amola Hadaifa.

⁵⁷⁻⁵⁹ Hina bagade Soloumane ea hawa: hamosu dunu ilia da mugululi asi fisili, buhagi amo ilia dio da hagudu dedei amo,

Soudai, Ha:soufelede, Biluda, Ya:iala, Dagone, Gidele, Siefadaia, Ha:dili, Bogilede, Ha:sebaime amola A:imi.

⁶⁰ Debolo hawa: hamosu dunu, Soloumane ea hawa: hamosu dunu amola amo iligaga fi da mugululi asi amo fisili, buhagi amo ilia idi huluane da 392.

⁶¹⁻⁶² Dunu idi⁶⁵² agoane ilia da Isala:ili sosogo fi amo Dila:iya fi amola Doubaia fi, Nigouda fi, (ilia da musa: moilai amo Dele Mila, Dele Hasa, Sielabe, A:da:ne amola Imaia moilai amo ganodini esalu) ilia amola da mugululi asi fisili masa:ne, buhagi. Be ilia da Isala:ili dunu iligaga fidafa amo dafawaneyale dawa:mu da hamedei. Bai ilia dio dedei da fisi dagoi ba:i.

⁶³⁻⁶⁴ Amola gobe le salasu fi eno da gobe le salasu fidafa amo dawa:mu da gogolei. Bai ilia hou dedei amola da fisi dagoi. Ili dio da Haba:iya, Ha:gose amola Basila:iai. (Basila:iai gobe le salasu fi ilia aowalali dunu da Basila:iai Gilia:de fi uda amo lai. E da ea aowa fi dio lai dagoi). Be amo dunu da ilia aowalali noga:le olelemu da hamedeiba:le, Isala:ili dunu da ili gobe le salasu hamoma:ne hame ilegei. ⁶⁵ *Yu eagene ouligisu dunu e da amo dunu ilia da Godema iasu ha:i manu amo hame manu sia:i. Gobe le salasu dunu da Ulimi igi amola Damini igi amo ea hou bu noga:le dawa:sea fawane, amo ha:i manu da defea, e sia:i. ⁶⁶⁻⁶⁹ Musa: mugululi asi dunu da Isala:ili sogega buhagi amo ilia idi huluane da-42,360. Amola amo dunu ilia hawa:

* **7:65:** Gadili Asi 28:30; Mousese ea Malasu 33:8

hamosu dunu (dunu amola uda) amo ilia idi da-7,337.

Amola dunu amola uda gesami hea:su amo gesami liligi dusu idi da 245.

Ohe fi ilia oule asi idi da -

Hosi...736

Miule...245

Ga:mele...435

Dougi...6,720

⁷⁰⁻⁷² Mugululi asi dunu buhagi amo da Hina Gode Ea Debolo diasu Yelusaleme moilai amo ganodini amoga doaga:loba, fi ouligisu dunu mogili da Debolo amo ea musa: sogebiga bu gaguma:ne, liligi hahawane dogolegele iasu. Ila iasu da hagudu dedei:-

Eagene ouligisu dunu e da agoane iasu:-

Gouli...8 gilougala:me

Yaeya...50

Gobele salasu abula- 530

Fi ouligisu dunu da agoane sagosu:-

Gouli...168 gilougala:me

Silifa...1,250 gilougala:me

Dunu amola uda eno da agoane iasu:-

Gouli...168 gilougala:me

Silifa...140 gilougala:me

Gobele salasu abula...67

⁷³ †Gobele salasu dunu, Lifai dunu, gesami hea:su dunu, Debolo sosodo aligisu dunu, Debolo hawa: hamosu dunu amola Isala:ili dunu eno huluane da ilia aowalalia moilai Yuda soqe amo ganodini fi galu.

† **7:73:** 1 Hou Olelesu 9:2; Nihemaia 11:3

8

Esela da Sema Dedei amo Isala:ili Dunuma Idili Iasu

¹ Oubi fesu amoga, Isala:ili dunu huluane da ilia moilai amo ganodini fi dagoi ba:i. Oubi bisili doaga:i eso amoga ilia da Yelusaleme moilai amo ganodini sogebi amo da Hano Logo Ga:su gadenene amoga gilisi. Esela da gobelesalasu dunu amola e da Sema (amo Hina Gode da Mousesegili i, amola Mousesese da Isala:ili dunu ilima alofele i), amo ea bai bagade dawa:su. Ilia da Esela ema amo Sema buga gaguli misa:ne sia:i.

² Amaiba:le, Esela da dunu ilia gilisi sogebi amoga buga gaguli misi. Gilisi da dunu, uda amola mano (mano da fonobahadi asigilaiba:le, sia: dawa:i, amo fawane da misi).

³ Amalalu, sogebi Hano Logo Ga:su gadenene, amo ganodini, e da ilima sema idili iasu. Hahabega idi amo idilaloba daeya doaga:i, amola ilia huluane da ha:giwane nabi.

⁴ Esela da dunu aligila heda:ma:ne fafai ilia da ea sia: nabimusa: gagui amo da:iya aligila heda:i. Dunu mogili da ea lobodafadili lelu, amo, Ma:didaia, Sima, Anaia, Iulaia, Hiligaia amola Ma:iasiai. Amola eno da ea lobo fofadidili lelu, amo, Bida:iya, Misa:iele, Ma:legaia, Ha:isiam, Ha:siabadana, Segalaia amola Misiala:me.

⁵ Esela da heda:ma:ne fafai amoga fila heda:le, dunu huluane osoboga hagudu fili ba:le gadoi. E da buga houga:iba:le, ilia huluane wa:legadoi.

⁶ Esela, da amane sia:i, “Hina Gode Bagadedafa Ema nodoma!” Amalalu, dunu huluane da

ilia lobo ligia gadole, “Ama! Ama!” ilia da sia:i. Amalalu, ilia da muguni bugili, ilia odagi osoboga digila sa:i. ⁷ Amalalu, ilia da wa:legadole lelu. Lifai dunu da sema amo ilia bai ilima olelei. Sema bai olelesu dunu da Yesiua, Ba:inaï, Sielibaia, Ya:imine, A:gabe, Sia:bidai, Houda:ia, Ma:iasiai, Gelida, A:salaia, Yosaba:de, Ha:ina:ne amola Bila:ia.

⁸ Ilia da Gode Ea sema buga ganodini dedei amo idilalu, amola dunu huluane noga:le dawa:ma:ne, amo ea bai ilima gebewane olelei.

⁹ Be dunu bagohame da sema sia: nababeba:le, ilia da gogosia:iwane dinanu. Amaiba:le, eagene ouligisu dunu amo Nihemaia, gobe le salasu dunu, sema bagade dawa:su dunu Esela amola Lifai dunu amo da sema ea bai olelesu dunu amola amo da dunu huluanema amane sia:i, “Wali eso da Hina Gode Ea hadigi eso. Amaiba:le, dilia gogosiane mae dinanoma. ¹⁰ Wali dilia diasuga asili, nodone ha:i manu bagade moma amola nowa dunu da ha:i manu hame galea, ilima ha:i manu amola waini sagoma. Wali eso da Hina Gode Ea hadigi eso. Gode da dilima hahawane hou iabeba:le, dilia da gasa lamu.”

¹¹ Lifai dunu da dunu huluane dogo denisima:ne adodola lale, ilia da Gode Ea hadigi esoga mae da:i dioma:ne sia:nanu. ¹² Amaiba:le, dunu huluane da ilia diasuga asili, ha:i manu gilisili hahawane mai amola hame gagui dunu ilima ha:i manu amola waini sagoi. Bai ilia da sema buga dedei ilima idili i, amo ea bai noga:le nabi.

Sogega Fasela Diasu Lolo Nabe

¹³ Golale, hahabe, fi ouligisu dunu, gobelesalasu dunu amola Lifai dunu ilia da sema ea olelesu noga:le nabima:ne, Esela ba:musa:asi. ¹⁴ *Sema amo Gode da Mousesema i, amo ganodini Gode da Isala:ili dunu da Sogega Fasela Diasuga Lolo Nabe hamonoba, ilia da gadili fasela diasu ganodini esaloma:ne sia:i, amo sema ilia da ba:i.

¹⁵ Amaiba:le ilia da sia: amo Yelusaleme moilai amola moilai huluane Isala:ili sogeg ganodini galu, amo sia: adole iasi, “Agolo sogega asili, ifa amo ‘baine’, ‘olife’, gumudi amola ifa eno, amo ifa ea amoda amola lubi lidila masa. Amola amoga dilia sogega fasela diasu, Gode Ea sema dedei olelei defele gaguma.”

¹⁶ Amaiba:le, dunu huluane da ifa amoda lale, fasela diasu gagui. Ili da ilia diasu fila ahoasu, ilia diasu gagoi amola Debolo gagoi sogebi Hano Logo Ga:su gadenene amola Ifala:ime Logo Ga:su gadenene amola amo sogebi huluane amoga fasela diasu gagui.

¹⁷ Dunu huluane musa: mugululi asili buhagi dunu, ilia da fasela diasu gaguli, amo ganodini esalu. Yosiua (Nane egefe) ea eso amoga musa: Isala:ili dunu da amo hou hamosu. Be fa:no ilia hame hamosu. Wali bu degabo hamobeba:le, dunu huluane da fofogadigili, hahawane bagade ba:i. ¹⁸ Lolo nabe eso magobo amoga ilia gilisisu amoga Gode Ea sema dedei eso huluane idisu. Ili da amo gilisisu eso fesuale hahawane hamosu. Amola eso godo amoga ilia da Lolo

* **8:14:** Gobeles Salasu 23:33-36; 23:39-43; Mousesese ea Malasu 16:13-15

Nabe ga:simusa: gilisisu bagade hamoi. Ilia da Gode Ea Sema dedei amo defele hamoi.

9

Dunu Huluane Ilia Wadela:i Hou Hamoi Fofada:i

¹⁻² Amo oubiga eso 24 amo Isala:ili dunu huluane da ilia wadela:i houba:le da:i dioi olelema:ne, ha:i mae nawane gilisi. Ilia da ga fi dunu amoga afafai dagoi. Ilia da wadela:i eboboi abula idiniginisi amola ilia da:i dioi olelema:ne, osobo gulu ilia dialuma da:iya legesu. Amalalu, ilia da wa:legadole, ilia wadela:i hou amola ilia aowalali ilia wadela:i hou hamoi fofada:i. ³ Amo eso ilia da biyaduyale momogili, momogi afae amoga ilia da ilia Hina Gode Ea Sema idibi nabalalu. Amalalu, momogi afae eno ganodini ilia da ilia wadela:i hou fofada:nanu. Amola ilia da ilia Hina Godema nodone sia:ne gadosu. ⁴ Lifai dunu amoga leloma:ne, fafai gagui dialebe ba:i. Amoga Yesua, Ba:inai, Ga:demiele, Siebanaia, Banai, Sielibaia, Houda:ia, Siebanaia, amola Bedahaia, amoga lelebe ba:i. Ilia dunu huluane nabima:ne, Hina Godema sia:ne gadosu. ⁵ Amalalu, Lifai dunu da dunu huluane Godema nodoma:ne sia:i.

Amo Lifai dunu ilia dio da Yesua, Ga:demiele, Ba:inai, Hasiabena:ia, Sielibaia, Houda:ia, Siebanaia amola Bedahaia. Ilia da amane sia:i, “Wa:legadole, dilia Hina Godema mae fisili, eso huluane Ema nodonanoma. Dunu huluanedafa da Ea Dio gaguia gadole, nodonanumu da defea. Be E da Hadigidafaba:le, osobo bagade dunu ilia da Ema nodosu hamomu da defele hame ba:sa.”

Dunu Huluane Ilia Wadela:i Hou Godema Fofada:sa Sia:ne Gadosu

⁶ Amalalu, Isala:ili dunu da Godema amane sia:ne gadoi,

“Hina Gode! Di fawane da Godedafa. Di fawane da mu amola gasumuni amo ganodini diala amo hahamoi. Di da osobo bagade amola hano wayabo bagade hahamoi. Di da liligi huluane amoma esalusu i dagoi. Hebene soge ganodini, gasa bagade fi da Dima beguduli, nodone sia:ne gadosa.

⁷ *Di, Hina Gode, da A:ibala:me ilegei. E da ea moilai Ba:bilone soge amo ganodini esalu. Be Di da e gadili oule asili, ea dio afadenene, A:ibalaha:me dio asuli.

⁸ †Dia ba:loba A:ibalaha:me da Dima dafawaneyale dawa:su dunu ba:i. Di da soge ema imunu sia:i. Amo da Ga:ina:ne dunu, Hidaide dunu, A:moulaide dunu, Belesaide dunu, Yebiusaide dunu amola Gegasiaide dunu, amo dunu ilia soge gagui huluane, A:ibalaha:me egaga fi amo ganodini esaloma:ne, ema imunu sia:i. Amola dia imunu sia:i, hamoi dagoi ba:i. Bai Di da mae fisili didili hamosa.

⁹ †Ninia aowalali ilia se nabasu Idibidi soge ganodini, amo Di da ba:i dagoi. Amola ilia Maga:me Hano degemusa: fidima:ne wele sia:i, amo Di da nabi dagoi.

¹⁰ §Di da Idibidi hina bagade, ea fidisu dunu amola ea fi dunu, ilia Dia Isala:ili fi banen-esiba:le, amo hou hedofamusa:, gasa bagade

* **9:7:** Mui 11:31; 12:1; 17:5 † **9:8:** Mui 15:18-21 ‡ **9:9:**
Gadili Asi 3:7; 14:10-12 § **9:10:** Gadili Asi 7:8 - 12:32

musa: hame ba:su dawa:digima:ne olelesu hou hamoi dagoi. Di da Dia fi dunu ilia dio gaguaia gadoi, amola Dia Dio da wali eso, gadodafa ba:sa.

11 **Di da Dia fi degemusa:, hano wayabo bagade mogili, Dia dunu da hano hafoga:i logoga hahawane asi. Ili medole legemusa: fa:no bobogei dunu da hanoga na dagoi ba:i. Hano gafului amoga igi gela dasu defele, ilia da hanoga gela sa:i dagoi.

12 ††Di da mu mobi agoai mogomogoi amoga esoga ili bisili oule asi. Amola gasi ganodini, Di da lalu sawa: amoga ilia logo hadigisu.

13 ††Sainai Goumia, Di da Hebene fisili, ilima sia:musa: gudu sa:i. Di da sema noga:iwane amola olelesu noga:i, ilima i.

14 Di da, ilia da Dia Sa:bade eso huluane noga:le ouligima:ne, sia:i. Amola, ilima alofele ima:ne, Dia da Dia hawa: hamosu dunu Mousesese ema Dia Sema i. 15 §§Ilia ha:iba:le, Dia da Hebene soge amoga ha:i manu i, amola ilia hano hanaiba:le, hano dili moma:ne, igi amoga hano dili i. Di da soge amo ilima imunu sia:i, ilia da amo lale, noga:le ouligima:ne sia:i. 16 ***Be ninia aowalali da gasa fiwane heda:le, hame nabasu hou hamosu. Ili da Dia sia:i nabimu higasu. 17 †††Ilia da hame nabasu. Ili da Dia gasa bagade fidisu hou gogolei dagoi. Ili gasa fi

** 9:11: Gadili Asi 14:21-29; 15:4-5 †† 9:12: Gadili Asi 13:21-22 †† 9:13: Gadili Asi 19:18 - 23:33 §§ 9:15: Gadili Asi 16:4-15; 17:1-7; Mousesese ea Malasu 1:21 *** 9:16: Idisu 14:1-4; Mousesese ea Malasu 1:26-33 ††† 9:17: Gadili Asi 34:6; Idisu 14:18

hamobeba:le, ilisu da hina dunu amo Idibidi sogega se dabe hawa: hamomusa:gini, ili bisili oule masa:ne ilegei dagoi. Be Di da goglema:ne olofosu bagade dawa:. Di da haha bagade, asigidafa amola hedolo hame ougisa. Amaiba:le, Di da ninia aowalali hame yolesi. ¹⁸ ††† Ilia da ogogosu ‘gode’ agoaila liligi gouliga hamoi. Ilia giadofale amo ogogosu ‘gode’ da ili bisili, Idibidi sogega fisili gadili oule asi dagoi, sia:i. Hina Gode! Ilia da Dia dio wadela:lesi dagoi.

¹⁹ §§§ Be Di da amo dunu wadela:i hafoga:i sogega ganodini hame yolesi. Bai Dia hou da asigidafa. Di da mu mobi agoai mogomogoi amola lalu sawa: amola amo liligi hame samogei. Eso amola gasi ganodini, Di da logo ilima noga:le olelesu.

²⁰ Dia hahawane hou amoga, di da ilima agoane hamoma:ne adoi. Di da ilima “ma:na” ha:i manu amola hano moma:ne iasu.

²¹ Ode 40 amoga ilia da wadela:i hafoga:i sogega amo ganodini esaloba, Di da ilia hanai liligi defele fidi. Ilia abula da hamedafa abubula ahoasu, amola ilia emo da hame se nabasu amola hame fofasu.

²² *Dia da logo doasiba:le, ilia da dunu fi bagade amo hasalasi. Ilia Hesiabone sogega fi (ilia hina bagade da Saihone galu) amola Ba:isia:ne sogega fi (ilia hina bagade da Oge galu) amo hasasali. ²³ †Di da ilima mano amo ilia idi da gasumuni mu amo ganodini aligi ilia idi defele ba:i, amo ilima i. Dia fidibiba:le, ilia da sogega amo

††† **9:18:** Gadili Asi 32:1-4 §§§ **9:19:** Mousesee ea Malasu 8:2-4 * **9:22:** Idisu 21:21-35 † **9:23:** Mui 15:5; 22:17; Yosiuua 3:14-17

Di da ilia aowalali ilima imunu ilegele sia:i, amo ilia da hasalali, ganodini gesowale fi.

²⁴ † Ilia da Ga:ina:ne soqe fi ili amo hasasali. Di da ilima gasa iabeba:le, ilia da ilia hanaiga, Ga:ina:ne dunu amola ilia hina bagade amoga hamosu.

²⁵ § Hina Gode! Dia fi dunu da gasa bagade gagili sali moilai amo lai dagoi. Ilia da osobo noga:idafo, diasu amo ganodini liligi noga:idafo ba:i, hano uli dogoi, olife ifa, ha:i manu ifa amola waini sagai amo bagohame lai. Ilia da ilia hanaiga ha:i nanu, ilia da:i da bagade alele, Dia iasu liligi noga:idafo ilia da hahawane lai.

²⁶ ** Be Dia fi da sinidigili, Dia sia: hame nabasu. Ilia da Dia sema amo baligifa:su. Ilia da ilima sisasu olelesu dunu (balofede dunu) amo da ilia Dima sinidigili bu fa:no bobogema:ne sia:i, amo ilia da medole legesu. Eso bagohame amoga ilia da Dia Dio wadela:lesi. ²⁷ Amaiba:le, ilima ha lai da ilima hasalasima:ne, Di da logo doasi dagoi. Amogawi, ilia da se bagade nababeba:le, Dima fidima:ne wele sia:su. Dia da asigiba:le, ouligisu dunu ilima asunasi. Amo ouligisu dunu ilia da Dia fi ilima ha lai dunu ilima gaga:i dagoi.

²⁸ Be olofosu da bu doaga:loba, ilia da bu eno wadela:le hamoi. Amalalu, Di da ilima ha lai dunu amo ilima hasalasima:ne, Di da logo bu doasi. Be ilia da bu Gode Dima sinidigiloba, Di da Hebene ganodini ilia wele sia:su nabalalu, Di da bagadewane asigiba:le, eso bagohame amoga Dia

† **9:24:** Yosiua 11:23 § **9:25:** Mousesese ea Malasu 6:10-11

** **9:26:** Bisisu 2:11-16

fi dunu bu gaga:i. ²⁹ †† Ilia da Dia olelesu amoma noga:le fa:no bobogema:ne, Di da ilima sisasu olelei. Dia sema amo da esalusu logo olelesa. Be ilia da gasa fili, Dia Sema hamedafa nabasu.

³⁰ †† Ode bagohame, Di da ili sinidigima:ne gebewane sia:su, amola Dia balofede dunu ilima sia:ma:ne asunasisu. Be ilia da ge ga:i agoai galusu. Amaiba:le, Di da eno fi ilima hasalimusa: yolesi.

³¹ Be Dia asigidafa hou da bagadedafa. Amaiba:le, Di da amo dunu hame yolesi, amola hame wadela:lesi. Di da hahawane amola Asigidafa hou ea bai esala. ³² §§ “Gode! Ninia Gode! Di da gasa bagadedafa! Dia gasa bagade hou ba:beba:le, dunu huluane da Diba:le beda:be. Di da mae fisili, Dia Gousa:su hou defele hamonana. Asilia hina bagade da ninima hasalasili, amo ganini waha, amo eso huluane amoga ninia da se bagade nabasu. Ninia ouligisu hina dunu, ouligisu dunu, gobe le salasu dunu, balofede dunu amola dunu huluane da se nabawane hahanisu. Amo Di mae goglema.

³³ Di da ninima se dabe iasu da moloidafa. Ninia da wadela:i hou bagade hamosu. Be Dia moloidafa hou, Di da hame yolesi.

³⁴ Ninia aowalali, hina bagade, fi ouligisu dunu amola gobe le salasu dunu, amo da Dia sema amoma hame fa:no boboges. Ilia da Dia hamoma:ne sia:i amola Dia sisasu hamedafa nabasu.

†† 9:29: Gobe le Salasu 18:5 †† 9:30: 2 Hina bagade 17:13-18;
2 Hou Olelesu 36:15-16 §§ 9:32: 2 Hina bagade 15:19; 15:29;
17:3-6; Esela 4:2; 4:10

³⁵ Dia da hahawane fidibiba:le, Di da Dia fi dunuma soqe bagade noga:idafo ilima i. Amola ilia da amo ganodini hahawane esalu. Amola, hina bagade da ili ouligisu. Be ilia da wadela:i hou fisili, Dima hawa: hamomu, amo hame hamosu.

³⁶ Amaiba:le, ninia da wali udigili se dabe hawa: hamosu dunu agoai, soqe Di da musa: ninima i, amola amoga ninia ha:i manu faisa, amo soqe ganodini esala.

³⁷ Ninia da wadela:le hamoiba:le, eno fi hina bagade da nini ouligima:ne, Di da logo doasi. Wali ninia soqe ganodini ha:i manu heda:le legeiya, huluane da ilima fawane iaha. Amola amo hina bagade da ilia hanaiga ninima amola ninia ohe ilima hamosa. Ninia da se bagade naba.”

Dunu da Sia:fai Dedei amo Hahamoi

³⁸ “Amo hou huluane da doaga:beba:le, ninia, Isala:ili dunu huluane, da amo sia: dedei hahamosa. Ninia ouligisu dunu, Lifai dunu amola gobelesalasu dunu, amo da ilia dio dedene, amo sia: gobelesalasu legei amoga ilegesa.”

10

¹ Amo sia: bisili hahamosu dunu da eagene ouligisu dunu Nihemaia (Ha:galaia egefe). E da ea dio dedene, amalalu Sedegaia ea dio dedene ilegei. Dunu huluane hagudu dedei da amo sia: ilegemusa:, dio dedei, amo:-

Gobelesalasu Dunu

²⁻⁸ Sila:ia, A:salaia, Yelemaia, Ba:sie, A:malaia, Ma:lagaia, Ha:dase, Siebanaia, Ma:lage, Ha:ilime,

Melimode, Oubadaia, Da:niele, Ginidone, Belage, Misiala:me, Abidia, Midiamini, Ma:iasia, Biliga:iai amola Siema:ia.

Lifai Dunu

⁹⁻¹³ Yesua (Asanaia egefe), Binuai (Henadede fi dunu), Ga:demiele, Siebanaia, Houdaia, Gelida, Bila:ia, Ha:ina:ne, Maiga, Lihoube, Ha:siabaia, Sa:ge, Sielibaia, Siebanaia, Houdaia, Ba:inai amola Benainiu.

Dunu fi Ilia Bisilua

¹⁴⁻²⁷ Ba:ilose, Ba:iha:de Moua:be, Ila:me, Sa:du, Ba:inai, Banai, A:saga:de, Biba:iai, A:dounaidia, Bigifa:i, A:idini, A:ide, Hesigaia, A:sie, Houdaia, Ha:isiamé, Bisa:iai, Ha:ilife, A:nadode, Nibai, Ma:gebia:se, Misiala:me, Hise, Misiesabele, Sa:idoge, Ya:idiua, Beladaia, Ha:ina:ne, Anaia, Housia, Ha:nanaia, Ha:siabe, Ha:louhesie, Bilihia, Sioubegé, Lihame, Ha:siabadana, Ma:iasia, Ahaiya, Ha:ina:ne, A:ina:ne, Ma:lage, Ha:ilame, amola Ba:iana.

Sia:fai Hahamoi

²⁸ “Nini, amo Isala:ili dunu, gobe le salasu dunu, Debo lo sosodo aligisu dunu, Debo lo gesami hea:su dunu, Debo lo hawa hamosu dunu amola dunu eno huluane da Gode Ea sema amoga fa:no bobogebéba:le da ga fi nini so ge ganodini esala amoga afafai dagoi, nini, ninia uda amola ninia mano (mano fonobahadi asigilaiba:le sema dawa:sa), ²⁹ nini huluane Gode Ea Dioba:le hagudu dedei liligi huluane noga:le hamomu sia:sa. Amo liligi noga:le hame hamosea, ninia Gode Ea gagabusu aligima:beale

ba:mu da defea. Sia: hahamoi da agoane, Ninia da Sema amo Gode da Ea hawa: hamosu dunu Mousesese ea ninima i, amoga noga:le fa:no bobogemu. Ninia da ninia Hina Gode Ea hamoma:ne sia:i huluane nabawane hamomu. Ninia da Ea Sema huluane dedei amo nabawane hamomu.

³⁰ *Ninia da ga fi uda Isala:ili soqe ganodini esala amo uda ninia hame lamu, amola ninia Isala:ili uda amo ga fi dunu ilima hame asulimu.

³¹ †Ga fi dunu da gagoma o liligi eno Sa:bade eso amoga ninima bidi lamusa: gaguli masea, ninia da hame lamu. Ode fesuga, ninia so-gega ha:i manu hame sagasu hamomu. Amola amo ode ganodini, dunu eno da ninima fa:no dabema:ne iasu dabe imunu galea, ninia amo yolesimu.

³² ‡Ode huluane ninia da afae afae silifa 5 gala:me dioi amo Debolo muni fidima:ne imunu.

³³ Ninia Debolo nodone sia:ne gadosu hou fidima:ne amo hagudu dedei liligi imunu, amo:-Hadigi agi ga:gi, eso huluane widi amola gagoma iasu, ohe fi eso huluane gobelesalasu hamoma:ne, Sa:bade esoga gobelesalasu iasu liligi, Oubi Gaheabolo Lolo Nabe amola eno Lolo Nabe gobelesalasu iasu liligi, eno sema iasu liligi, Isala:ili dunu ilia wadela:i hou fadegama:ne iasu liligi amola eno liligi huluane gobelesalasu dunu ilia amoga Debolo hawa: hamomusa:gini sia:sa.

³⁴ Nini, amo dunu huluane, gobelesalasu amola Lifai dunu da ode huluane amoga, fi amo da

* **10:30:** Gadili Asi 34:16; Mousesese ea Malasu 7:3 † **10:31:** Gadili Asi 23:10-11; Gobelesalasu 25:1-7; Mousesese ea Malasu 15:1-2 ‡ **10:32:** Gadili Asi 30:11-16

lalu habei Hina Gode Ea Sema defele Ema gobe
 sanasima:ne imunusa:, amo fi ninia da ululuale
 adoba:le, amo hou ilegemu.

³⁵ §Ninia da ode huluane amoga ninia gagoma
 amola ifa fage bisili faisia, amo mogili Godema
 ima:ne Debolo diasuga gaguli masunu.

³⁶ **Ninia fi amo ganodini, ninia magobo
 mano lalelegesea, ninia da amo mano gob-
 ele salasu dunu Debolo diasuga amoga oule
 asili, amo mano Godema ima:ne mogili gagamu.
 Amaiwane, ninia da magobo bulamagau mano,
 magobo sibi mano amola magobo goudi mano
 Godema ima:ne momodale ligiagamu.

³⁷ ††Ninia da falaua amo da bisili gagoma
 faisa amoga hamoi, amo gobe le salasu dunu
 Debolo diasuga gaguli masunu. Amola iasu
 eno amo waini, olife susuligi amola ifa fage
 huluane amaiwane gaguli masunu. Amola Li-
 fai dunu, amo da ninia moilai amo ganodini
 ‘daide’ (nabwane mogili, afae Godema imu-
 nu) laha, ilima ha:i manu da ninia sogega heda:sa,
 mogili ‘daide’ ilima imu nu. ³⁸ ††Lifai fi dunu
 da ‘daide’ lala ahoasea, Elane egaga fi gobe le
 salasu dunu amola da ilia sigi masunu da defea.
 Amola ‘daide’ amo Lifai dunu da lasea, ilia da
 amo ‘daide’ liligi lai mogili amoga ‘daide’ lale,
 Debolo modale ligisisu diasu ganodini ligisimu.
³⁹ Isala:ili dunu huluane amola Lifai dunu, ilia
 da gagoma, waini, olife susuligi amola amo iasu

§ **10:35:** Gadili Asi 23:19; 34:26; Mousesese ea Malasu 26:2

** **10:36:** Gadili Asi 13:2 †† **10:37:** Idisu 18:21 †† **10:38:**
 Idisu 18:26

huluane amo Debolo modale ligisisu diasuga gaguli masunu. Amo modale ligisisu da diasu amo ganodini Debolo hawa: hamosu liligi da ligisi diala amola gobelesalasu dunu da Debolo hawa: hamonana, Debolo sosodo aligisu dunu amola Debolo gesami hea:su dunu da amo ganodini esalebe. Ninia da ninia Gode Ea Diasu fidisu hou hame yolesimu.”

11

Dunu da Yelusaleme Moilai ganodini Esalu

¹ Isala:ili ouligisu dunu da Yelusaleme moilai amo ganodini fisu. Isala:ili dunu eno da sosogo fi nabuane amo ganodini, fi afadafa da Yelusaleme ganodini fima:ne ululuasu adoba:su ilegesu hou amoga sosogo fi ilegei. Be eno sosogo fi hame ilegei da eno moilaiga fima:ne ilia sia:i. ² Dunu huluane da nowa dunu eno da Yelusaleme moilai amo ganodini fimusa: sia:i, ilima nodosu. ³ *Eno moilai amo ganodini, Isala:ili dunu, uda, gobelesalasu dunu, Lifai dunu, Debolo hawa: hamosu dunu amola Soloumane ea hawa: hamosu dunu iligaga fi ilia da ilia sogebidafo amo ilia moilaidafo amo ganodini esalebe ba:i. Bisilua agoai dunu da Yelusaleme moilai Yuda soge ganodini esalebe ba:i, amo ilia dio da hagudu dedei,

⁴ Yuda fi dunuA:daia (Yesaia egefe amola Segalaia ea aowa). Ea aowalali dunu eno mogili da A:malaia, Siefadaia amola Maha:ilalie. Huluane da Yuda egefe Bilese amo egaga fi.

* **11:3:** Nihemaia 7:73

⁵ Ma:iasia (Belage egefe amola Golehouse ea aowa). Ea aowalali dunu eno mogili da Hasa:ia, Ada:iya, Yoialibe amola Segalaia. Huluane da Yuda egefe Sila amo egaga fi.

⁶ Bilese egaga fi bisili agoane ba:i dunu Yelusaleme moilai ganodini, ilia idi da 468 agoane ba:i.

⁷ Bediamini fi dunu, Sa:la:iai (Misiala:me egefe amola Youede ea aowa). Ea aowalali eno mogili da Bida:iya, Goula:ia, Ma:iasia, Idiele amola Yisa:ia.

⁸ Ga:ba:iai amola Sa:la:iai. (Ilia da Sa:la:iai ea sosogo fi agoai galebe.) Bediamini fi dunu huluane Yelusaleme moilaiga fifilasu ilia idi da 928 agoane. ⁹ Ilia ouligisu da Youele (Sigalai egefe). Amola Yuda (Ha:siniua egefe) da moilai amo ganodini eagene ouligisu ea afoha agoane ba:i.

¹⁰ Gobeles Salasu dunu, Yeda:ia (Yoialibe egefe) amola Ya:igini.

¹¹ Sila:ia (Hiligaia egefe amola Misiala:me ea aowa). Ea aowalali eno mogili da Sa:idoge, Mila:iode amola Ahaidabe (e da gobeles salasu ouligisu dunu esalu). ¹² Amo fi huluane da Debole diasuga hawa: hamoma:ne, ilia idi da 822 agoane. Amola Ada:iya (Yilouha:me egefe amola Belalaia ea aowa). Ea aowalali eno mogili da A:masai, Segalaia, Ba:sie amola Ma:legaia.

¹³ Amo sosogo fi ouligisu dunu huluane ilia idi da 242 agoane. Amalalu, Amasia:iai (Asa:iliele egefe amola Aha:isai ea aowa). Ea aowalali eno mogili da Misilimode amola Ime. ¹⁴ Amo fi ganodini, bisili dadi gagui dunu ilia idi 128

agoane ba:i. Iliā ouligisu dunu da bisili sosogo fi afae amo ganodini esalu. Ea dio amo da Sa:badiele.

¹⁵ Lifai dunuSiema:ia (Ha:siabe egefe amola A:seliga:me ea aowa). Ea aowalali eno mogili da Ha:siabaia amola Banai.

¹⁶ Sia:bidai amola Yosaba:de da Debolo gadili hawa: hamosu ouligisu.

¹⁷ Ma:danaia (Maiga egefe amola Sa:badai ea aowa). Sa:badai ea siba ada da A:isa:fe. E da Debolo gesami hea:su dunu ilia da Godema sia:ne gadoloba, amola gesami hea:loba, e da ili ouligisu. Eno da Ba:gabiugaia (Ma:danaia ea fidisu dunu) amola A:bada (Sia:miua egefe amola Ga:ila:le ea aowa). Ga:ila:le da Yediudane egaga fi dunu esalu.

¹⁸ Lifai dunu huluane da Yelusaleme hadigi moilaiga fifi lasu ilia idi da284agoane.

¹⁹ Debolo sosodo aligisu dunu. A:gabe amola Da:lamone elea sosogo fi. Huluane ilia idi da 172 agoane.

²⁰ Isala:ili dunu eno huluane, eno gobe le salasu dunu mogili amola eno Lifai dunu mogili, ilia da ilila: sogebi eno moilai Yuda soge ganodini gala amoga fi. ²¹ Debolo hawa: hamosu dunu da Yelusaleme moilai amo ganodini sogebi ea dio amo Oufele amo ganodini esalebe ba:i. Iliā ouligisu dunu aduna ela dio da Saiha amola Gisiba. ²² Lifai dunu ilia ouligisu dunu, e da Yelusaleme moilai ganodini esala. Ea dio amo da Asai (Ba:inai egefe amola Ha:siabaia ea aowa). Ea aowalali eno mogili da Ma:danaia amola

Maiga. Ea fi da A:isa:fe (ea fi da Debolo gesami hea:su hou ouligisu.)

²³ Ilia da fi afae eso afaega amola fi eno eso enoga, sema dedei defele gesami hea:su Debolo ganodini ouligisu.

²⁴ Bedahaia (e da Misiesabele egefe amola ea sosogo fi da Sila amo Yuda fi amo ganodini). E da Isala:ili fi huluane, ilia da Besia eagene gaso amoma fofada:loba, ilia alofele fofada:su dunu ba:i.

Dunu Eno Moilai amo Ganodini Esalu

²⁵ Dunu bagohame da moilai amo ilia ifabi gadenene dialu amo ganodini fifi lasu. Yuda fi dunu da moilai Gilia:de Aba, Daibone amola Yiga:besiele moilai fonobahadi amo gadenene dialu. ²⁶ Amola ilia da moilai bai bagade eno amo ganodini esalu. Amo da Yesua, Molada, Bedefilede, ²⁷⁻³⁰ Ha:sa Siuale, Biasiba, Sigila:ge, Migouna, Enelimone, Soula, Yamade, Sanoua, Adala:me, amola moilai fonobahadi amo moilai sisiga:le dialu. Ilia da La:igisi moilai amola ifabi amo da La:igisi gadenene dialu, amola Asiga amola moilai fonobahadi amo sisiga:le dialu, amo ganodini esalu. Yuda fi dunu huluane da soge amo ea ga (south) alalo da Biasiba amola Hinome Fago da ea eno ga (north) alalo, amo ganodini esalu.

³¹⁻³⁵ Bediamini fi dunu da amo hagudu dedei moilai amo ganodini fifi lasu, amo, Giba, Migema:se, A:iai, Bedele, A:nadode, Noube, A:nanaia, Ha:iso, La:ima, Gida:ime, Ha:idide, Siboime, Niba:la:de, Lode, amola Ounou, ilia da Loboga Liligi Noga:le Hahamosu Dunu Fago amo

ganodini amola fifi lalusu. ³⁶ Amola ilia da Lifai fi mogili, amo da musa: Yuda soqe ganodini esalu, ilia da wali Bediamini dunu fi ganodini esalumusa:, ilegei dagoi.

12

Gobeles Salasu dunu amola Lifai dunu

¹ Gobeles salasu dunu amola Lifai dunu muguli asi da Selababele (Sia:ladiele egefe) amola Yosiua (gobeles salasu ouligisu) amola Yuda sogega sigi misi. Ili dia da hagudu dedei, ²⁻⁷ Gobeles Salasu Dunu

Silaia, Yelemaia, Esela,
A:malaia, Ma:lage, Ha:dase,
Sieganaia, Lihome, Melimode,
Idou, Ginidone, Abidia,
Midiamini, Ma:iadaia, Biliga,
Siema:ia, Yoialibe, Yeda:ia,
Sa:la:iai, A:imoge, Hiligaia amola Yeda:ia.

Amo dunu da Yosiua ea eso amoga, gobeles salasu fi ilima ouligisu agoane esalebe ba:i.

⁸ Lifai Dunu

Amo dunu da Godema nodomusa: gesami hea:su ouligisu. Ili dia da hagudu dedei diala, Yesua, Binuai, Ga:demiele, Sielibaia, Yuda amola Ma:danaia. ⁹ Ili da gesami hea:loba, hagudu dedei dunu da bu adole iasu agoane gesami hea:i, amo Ba:gabiugaia amola Unai amola ela na:iyado Lifai fi dunu.

Gobeles Salasu Ouligisu Dunu amo Yosiua Egaga Fi

¹⁰ Yosiua egefe da Yoigame amola Yoigame egefe da Ilaiasibi amola Ilaiasibi egefe da Yoiaa.

11 Yoiada egefe da Yonada:ne amola Yonada:ne egefe da Ya:idiua.

Gobelesalasu Fi amo Ilia Ouligisu Dunu

12-21 Yoiagime da gobelesalasu Fi amo ganodini hina bagade (Gobelesalasu ouligisu) esalea, gobelesalasu dunu hagudu dedei da gobelesalasu fi amoga ouligisu esalu.

Gobelesalasu dunu Gobelesalasu Fi

Mila:ia...Sila:ia

Ha:nanaia...Yelesamaia

Misiala:me...Esela

Yihouha:ina:ne...A:malaia

Yonada:ne...Ma:lage

Yousefe...Siebanaia

A:dana...Ha:ilime

Helega:iai...Mila:iode

Segalaia...Idou

Misiala:me...Ginidone

Sigalai...Abidia

(Dio hame dedei) ...Miniamine

Bilidai...Ma:iadaia

Sia:miua...Biliga

Yihonada:ne ...Siema:ia

Ma:dena:yai ...Yoialibe

Asai...Yeda:ia

Ga:la:iai...Sa:la:iai

Ibe...A:imoge

Ha:siabaia...Hiligaia

Nida:niele...Yeda:ia

Sosogo Fi ilia Gobelesalasu amola Lifai Dio Dedei

22 Gobelesalasu ouligisu dunu hagudu dedei, amo da esaloba, ilia da gobelesalasu amola Lifai fi ilia sosogo fi ouligisu dunu dio huluane dedei.

Amo gobe le salasu ouligisu dunu ilia dio da, Ilaiasibi, Yoiada, Yonada:ne amola Ya:idiua. Da:liase da Besia hina bagade ouligisu hou hamonanea, amo dio dedei da dagoi ba:i.

²³ Be Lifai sosogo fi ilia ouligisu dio da dedenanu, Yonada:ne (Ilaiasibi ea aowa) amo ea ouligisu esoga fisili, bu hame dedei.

Debolo Hawa: Hamosu Ilegesu

²⁴ Gobe le salasu hina dunu amo Ha:siabaia, Sielibaia, Yesua, Binuai amola Ga:demiele ilia da sia:beba:le, Lifai dunu fi da mogili, gilisisu afae afae hamosu. Gilisisu aduna eso afaega da Godema nodosu (ilia da hina bagade Da:ibidi, Gode ea hawa: hamosu dunu, amo ea olelei defele hamosu). ²⁵ Debolo sosodo aligisu dunu ilia dio hagudu dedei, amo da modale ligisisu sesei Debolo logo ga:su gadenene sosodo aligi. Ilia dio da Ma:danaia, Ba:gabiugaia, Oubadaia, Misiala:me, Da:lamone amola A:gabe.

²⁶ Amo dunu huluane da eso amoga Yoiagime (Yosiua egefe amola Yihosada:ge ea aowa), Nihemaia (eagene ouligisu dunu) amola Esela (gobe le salasu dunu amo da sema hogolalu, bagade dawa:su), ilia da amo dunu ilia esalebe esoga esalebe ba:i.

*Nihemaia da Moilai bai bagade Gagoi Dobe
Doasili Modale Ligiagai*

²⁷ Ilia da moilai bai bagade gagoi dobea Godema imunusa: modale ligiagaloba, ilia da Lifai dunu huluane Yuda so ge ganodini esalu amo ilia da gagoi modale ligiagasu gilisisu made-lagima:ne, nodosu gesami hea:su amola gisila

gisila:su amola sani baidama amoga fidima:ne, misa:ne hiougi. ²⁸ Amola Lifai gesami hea:su dunu ilia sosogo fi da ilia moilai Yelusaleme gadenene amo fisili, Yelusaleme moilai bai bagadega doaga:i. ²⁹ Ilia moilai amo Nidoufa amola Bede Giliga:le, Giba, A:sama:ifede amola moilai fonobahadi amo gadenene, amo fisili Yelusaleme moilaiga misi. ³⁰ Gobeles salasudunu amola Lifai dunu ilia da Gode Ea sema defele, ilisu amola dunu huluane amola logo ga:su amola moilai bai bagade gagoi dobea, amoma Gode Ea sema dodofesu hamosu.

³¹ Na da gagoi dobea gadodili, Yuda ouligisu dunu gilisi dagoi. Na da ilia dunu gilisisu aduna amo da moilai sisiga:le dadalele masa:ne amo gilisisu ouligima:ne sia:i. Amo dunu da dadalele mogodigili ahoanoba, ilia Godema nodoma:ne, na sia:i. Bisili gilisisu da gagoi gadodili fila heda:iwane lobodafa la:ididili, Isu Ga:su amoga doaga:musa: asi.

³² Housia:ia da gesami hea:su dunu ilima fa:no bobogele, mogodigili asi. Amalalu, Yuda ouligisu dunu dogoa mogili, gilisisu aduna hamoi. Gilisisu afae da ema fa:no bobogei.

³³⁻³⁵ Amalalu, gobeles salasudunu amo ilia dio da hagudu dedei, ilia da dalabede dusawane fa:no bobogele, mogodigili asi. A:salaia, Esela, Misiala:me, Yuda, Bediamini, Siema:ia, amola Yelemaia. Amo dunu ilia baligia, Segalaia (Yonada:ne egefe amola Siema:ia ea aowa) da fa:no bobogei. Segalaia ea aowalali eno mogili da Ma:danaia, Maiga:ia amola Sa:ge. Amo da A:isa:fe fi dunu. ³⁶ Segalaia ea baligia, ea fi

dunu eno fa:no bobogei, amo Siema:ia, Asa:iliele, Miala:iai, Gilalai, Ma:iai, Nida:niele, Yuda amola Hana:ina. Amo huluane da gesami liligi amo Da:ibidi, Gode Ea fidisu dunu da dusu defele, amo gaguli ahoasu. Sema dawa:su dunu Esela da dunu huluane ilima bisili mogodigili asi.

³⁷ Ilia da Hano Bubuga:su Logo Ga:su amoga doaga:loba, ilia da fa:gu amo da Da:ibidi Moilai Bai Bagadega heda:su amoba:le heda:le, Da:ibidi ea Ouligisu Diasu baligili, Hano Logo Ga:su (amo da Yelusaleme moilai eso mabe la:idi dialu) amoga doaga:i.

³⁸ Gesami hea:su dadalei gilisisu eno amo da Godema nodosu, da lobo fofadi la:dididili gagoi da:iya asi. Na amola dunu huluane mogili ilima fa:no bobogele mogodigili asi. Ninia da asili, Gobeles Nasu Diasu Gagagula Heda:i amo baligili, Ba:de Gagoi amoga doaga:i. ³⁹ Amalalu, ninia da bu asili, Ifala:ime Logo Ga:su, Yesiana Logo Ga:su, Menabo Logo Ga:su amola Hana:niele Gado Gagagula Heda:i Diasu amo huluane baligili, Sibi Logo Ga:suga doaga:i. Bu asili ninia dadalele mogodigili ahoasu da Debolo logo ga:su gadenene dagoi ba:i. ⁴⁰ Gilisisu aduna amo da Godema nodosu iasu da Debolo sogebi amoga doaga:i. Na gilisisu da agoane ba:i. ⁴¹ Ouligisu dunu amola na, gobeles salasu dunu (ilia da dalabede fulabosa ahoanu) ilia dio da, Ilaigime, Ma:iasia, Miniamine, Maiga:ia, Eliounai, Segalaia amola Ha:nanaia. ⁴² Ilima fa:no bobogelalebe ba:i da Ma:iasia, Siema:ia, Elia:isa, Asai, Yihouha:ina:ne, Ma:lagaia, Ila:me amola Isa. Gesami hea:su gilisisu bisili asi dunu da Yesala-

haia. Ilia da ha:giwane gesami hea:laluwane mogodigili ahoanebe ba:i.

⁴³ Amo esoga, ilia da gobe le salasu bagohame hamosu. Amola, Gode da ilia dogo amoga hahawane hou bagade olelebeba:le, dunu huluane da hahawane bagadedafa ba:i. Uda amola mano amola huluane da amo hahawane hou gilisi dagoi. Amola ilia da ha:giwane hahawane nodosu hamobeba:le, dunu huluanedafa so ge sedaga esalu ilia da nabi.

Debolo Ganodini Godema Nodosu Hou

⁴⁴ Amo esoga, ilia da ouligisu dunu, amo da Debolo modale ligisisu diasu amo ganodini ilia da 'daide', bisili fai gagoma amola ifa fage legesu, amo modale ligisisu ouligima:ne ilegesu. Ilia da ifabi moilai hisu hisu amo gadenene, liligi amo sema da Lifai dunu amola gobe le salasu dunuma ima:ne sia:i, amo lale modale ligisisu diasu ganodini legesu. Yuda dunu huluane da gobe le salasu dunu amola Lifai dunu hahawane ba:i. ⁴⁵ *Bai ilia da sema dodofesu hou amola hou eno huluane Gode Ea hamoma:ne sia:i hou, amo hahawane hamosu. Debolo gesami hea:su dunu amola Debolo sosodo aligisu dunu da ilia hawa: hamosu, hina bagade Da:ibidi amola egefe Soloumane, amo ilia hamoma:ne sia:i defele hamosu. ⁴⁶ Musa: hemonega amo hina bagade Da:ibidi amola gesami hea:su dunu A:isa:fe ela esoga amola fa:no, gesami hea:su dunu da bisili Godema nodosu amo hea:lalu. ⁴⁷ Selababele ea esoga amola Nihemaia ea esoga,

* 12:45: 1 Hou Olelesu 25:1-8; 26:12

Isala:ili dunu huluane da eso huluane ha:i manu amola eno liligi amo Debolo gesami hea:su dunu amola Debolo sosodo aligisu dunu fidima:ne iasu. Ilia da agoane iasu. Dunu huluane da sema iasu amo Lifai dunu ilima iasu. Amola, Lifai dunu da sema ilegei defele amo liligi la:idi, gobe le salasu dunuma iasu.

13

Ga Fi ilima Afafasu Hou

¹*Esela amola gobe le salasu dunu da Mousesee ea Sema amo Isala:ili dunu ilima idilaloba, ilia da sema afae ba:i dagoi. Amo da A:mone fi dunu amola Moua:be fi dunu da wali amola hobe a eso huluanedafa amo Gode Ea fi dunu ilima da hamedafa madelagimu. ²†Bai A:mone amola Moua:be fi dunu ilia da Isala:ili dunu da Idibidi so ge amoga fisili masa:ne, logoga ahoanoba, ilima ha:i manu amola hano hame i. Be amo hou baligili, ilia da Ba:ila:me amo e da Isala:ili dunuma gagabusu aligima:ne hamomusa:, ema muni i. Be ninia Gode da amo gagabusu aligi sini-digili, bu Isala:ili fi dunu dogolegele hahawane fidima:ne, Ba:ila:me ea lafidili sia:i. ³Isala:ili dunu da amo sema idibi nabaloba, ilia ga fi dunu ilia fi amoga mae gilisima:ne ilegele sia:i.

Nihemaia da Hou Hahamoi

⁴32Gobe le salasu dunu Ilaiasibi da Debolo modale ligisisu diasu ouligisu. E da eso bago-hame Doubaia amo hahawane ba:i. ⁵Debolo modale ligisisu amo ganodini, sesei afae bagade

* **13:1:** Mousesee ea Malasu 23:3-5 † **13:2:** Idisu 22:1-6

ba:i. Amo sesei da iasu liligi amo gagoma, gabusiga: manoma, Debolo hawa: hamosu liligi, amola liligi amo gobelesalasu dunuma i amola 'daide' (gagoma, waini hano amola olife susuligi) amo da Lifai dunu amola Debolo gesami hea:su dunu amola Debolo sosodo aligisu dunu ilima iasu, amo liligi ligisima:ne amo sesei da ilegei dagoi. Be Ilaiasibi da amo sesei Doubaia amo ganodini esaloma:ne iasu. ⁶ Amo hou hamonoba, na da Yelusaleme moilai amo ganodini hame esalebe ba:i. Bai Adasegesisi ea Ba: bilone ouligisu ode 32 amoga, na da ema sia: sia:ne iasu ima:ne, ema buhagi. Na da ouesalu, amalalu e da na Yuda sogega bu masa:ne logo doasi. ⁷ Na da Yelusaleme moilaiga buhagili, Ilaiasibi da Doubaia ema Debolo sesei ia dagoi ba: beba:le, bagadewane fofogadigi. ⁸ Na da ougi bagade ba:i. Na da Doubaia ea liligi gadili galagai. ⁹ Na da hawa: hamosu dunuma ilia da amo Debolo sesei Gode Ea sema defele noga:le dodofema:ne sia:i. Bai ledobagade galebeba:le, Debolohawa: hamosu liligi, gagoma iasu amola gabusiga: manoma bu legemu da hamedei. Be ilia da amo liligi dodofei dagoiba:le, bu legei.

¹⁰ †Amola na da nabi amo Debolo gesami hea:su dunu amola Lifai dunu mogili da Yelusaleme moilai fisili, ilia ifabi amoga buhagi dagoi. Bai dunu da ilia ha:i manu amola labe defele ilima hame iasu. ¹¹ Ouligisu dunu da Debolodiasu noga:le hame ouligibiba:le, na da ilima gagabole sia:i. Amola na da Lifai dunu

† **13:10:** Mousesee a Malasu 12:19

amola Debolo gesami hea:su dunu amo huluane Debolo diasuga bu oule misini, ilima bu hawa: hamoma:ne sia:i. ¹² §Amalalu, Isala:ili dunu da bu ilia gagoma, waini amola olife susuligi amo ‘daide’ huluane ilia da Debolo modale ligisisu sesei amoga bu gaguli misi. ¹³ Amola na da hagudu dedei dunu amo modale ligisisu diasuga ouligimusa: ilegei dagoi, amo, gobelesalasu dunu Sielemaia, sema dawa:su dunu Sa:idge amola Lifai dunu Bida:ia. Amola ilia fidisu dunu Ha:ina:ne (Sa:ge ea mano amola Ma:danaia ea aowa) amo na da ilegei. Amo dunu ilia hou da moloiba:le, ilia da liligi mae wamolale, ilia na:iyado hawa: hamosu dunuma imunu, na da dawa:i galu.

¹⁴ ‘Na Gode! Dawa:ma! Na da Dia Debolo amola Dima nodone sia:ne gadosu hou bagade fidima:ne hamoi. Amo Di ba:ma!’ ¹⁵ **Amo esoga na da Yuda fi dunu Sa:bade esoga hawa: hamonanebe ba:i. Mogili ilia da waini hano lama:ne, waini fage ososa:gisu. Mogili da gagoma, waini, figi fage amola liligi eno amo ilia dougi da:iya lidili legelalebe, na da ba:i. Iliada amo liligi Yelusaleme moilai bai bagadega gaguli masusa: dawa:i. Na da ilima Sa:bade eso amoga liligi mae bidi lama:ne sisane sia:i.

¹⁶ Dunu eno da musa: Daia moilaiga esalu, ilia da Yelusaleme amo ganodini esalebe ba:i. Iliada menabo amola liligi eno bagohame amo Sa:bade esoga Yu dunuma bidi lama:ne, Yelusaleme moilai bai bagadega gaguli masu. ¹⁷ Na da Yu

§ 13:12: Ma:lagai 3:10 ** 13:15: Gadili Asi 20:8-10; Mousesee ea Malasu 5:12-14; Yelesamaia 17:21-22

ouligisu dunuma gagabole amane sia:i, “Dilia da wadela:le hamonana. Dilia da hadigi Sa:bade eso amo wadela:sa. ¹⁸ Amo baiga Gode da musa: Yelusaleme moilai bai bagade wadela:lesi dagoi amola dilia aowalali ilima se dabe bagade iasu. Be dilia da Gode da Isala:ili dunuma bu ougima:ne, Sa:bade eso wadela:sa,” na gagabole sia:i.

¹⁹ Amaiba:le, Sa:bade eso huluane da muni, daeya agoane, ilia da moilai logo ga:sima:ne na da sia:i. Amalalu, Sa:bade eso da dagobeba:le fawane bu doasima:ne sia:i. Na da na hawa: hamosu dunu mogili ilia logo ga:su sosodo aligima:ne sia:i. Dunu da Sa:bade eso amoga liligi ganodini mae gaguli misa:ne, agoane hamoi. ²⁰ Eso afae afae bidi lasu dunu mogili da Falaida:i gasi amoga moilai gagoi amoga gadili esalebe ba:i.

²¹ Na da ilima sisasu amane olelei, “Dilia da abuliba:le hahabe misa:ne ouligisala:? Dilia amo hou bu hamosea, na da dilima doagala:musa: misunu.” Amalalu, ilia da Sa:bade esoga bu hame misi. ²² Na da Lifai dunuma amo ilia da ilia ledohou dodofelalu, Sa:bade eso mae wadela:ma:ne, ilia da logo ga:su amo sosodo aligima:ne sia:i. Gode! Amo amola dawa:ma! Di da asigi bagadeba:le, na gaga:ma. ²³ ††Amola amo esoga, Yu dunu mogili ilia da A:siedode, A:mone amola Moua:be soqe amodili uda lai dagoi, na nabi. ²⁴ Iliamano mogili da A:siedode sia: o ga fi sia: fawane sia:su. Iliada ninia Isala:ili sia: hamedawa:i galu. ²⁵ Na da amo dunuma gagabole sia:i.

†† **13:23:** Gadili Asi 34:11-16; Mousese ea Malasu 7:1-5

Na da Gode da ilima gagabusu aligima:ne sia:i. Na da ili fasu amola ilia dialuma hinabo golole fasi. Amalalu, na da sia:beba:le, ilia da Gode Ea Dioba:le, ilia amola ilia mano da ga fi uda eno hamedafa lamu ilegele sia:i. ²⁶ ‡‡Na amane sia:i. “Hina bagade Soloumane da ga fi uda laiba:le, wadela:le bagade hamosu. Soloumane da fifi asi gala huluane ilia hina bagade baligi dagoi. Gode da e dogolegeiba:le, e Isala:ili soge huluane ouligima:ne, hina bagade hamoi. Be e da dafane, wadela:le hamoi dagoi.

²⁷ Amaiba:le, ninia da dilia hou defele, Gode Ea sia: mae nabawane ga fi uda lamu da defeala:? Defea hame mabu!”

²⁸ §§Yoiada da gobelesalasu Ouligisu Ilaiasibi, amo ea mano esalu. Be Yoiada egefe afae da Sa:naba:la:de (ea moilai da Bede Houlone) amo ea uda mano lai. Amaiba:le, na da Yoiada ema Yelusaleme moilai fisili masa:ne sia:i. Amola e da mugululi asi.

²⁹ Hina Gode! Dawa:ma! Amo dunu ilia da gobelesalasu hou ilegei amo wadela:lesi dagoi amola gousa:su di da Lifai amola gobelesalasu dunu ilima hamoi, amo wadela:lesi.

³⁰ Na da Isala:ili dunu hadigi ba:ma:ne, ledohou amola liligi huluane fadegai. Lifai amola gobelesalasu dunu ilia hawa: hamosu noga:le dawa:ma:ne, na da ilia hawa: hamosu sema dedei. ³¹ Na da lalu ifa amo Godema gobelesalasu hamoma:ne, amo ilia da eso ilegei amoga gaguli misa:ne sia:i. Amola dunu huluane da ilia

‡‡ **13:26:** 2 Sa:miuele 12:24-25; 1 Hina bagade 11:1-8

§§ **13:28:** Nihemaia 4:1

bisili fai gagoma amola ifa fage gaguli misa:ne
sia:i. Hina Gode! Amo na hou huluane dawa:ma!
Amola nama hahawane hamoma:ne ilegema!

Sia: ama dagoi

CODE EA SIA: IDA:IWANE GALA
The Holy Bible in the Bedamuni language of Papua
New Guinea
Buk Baibel long tok ples Bedamuni

Copyright © 2000 Tom Hoey

Language: Bedamuni (Beami)

Translation by: Tom Hoey

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2019-12-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

28e512c8-4603-5063-83de-bc2fd6fa3b51